

10 | 06 | 17

BUNKERDAG

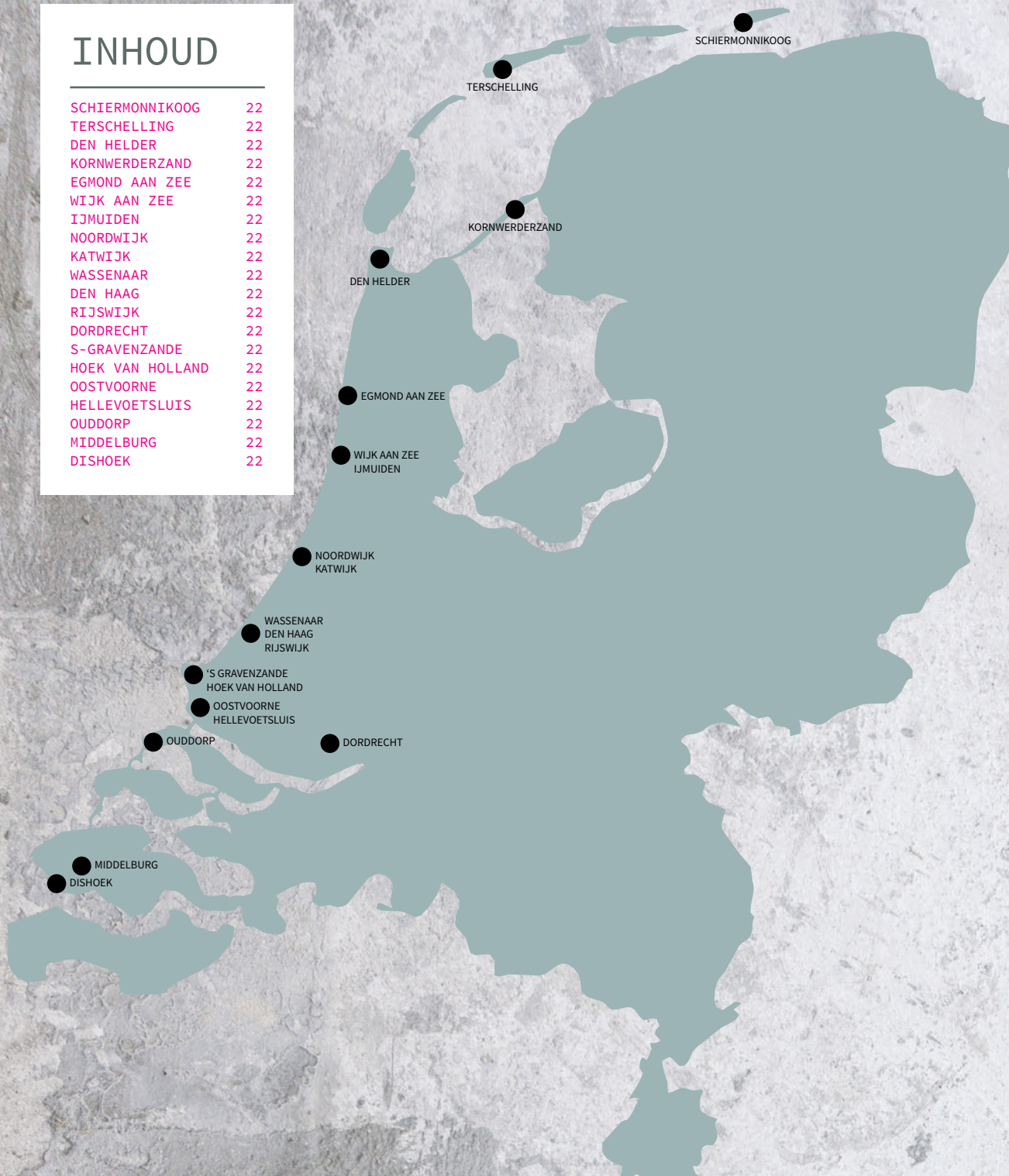

1 dag per jaar alle bunkers open

DIVERSE LOCATIES LANGS DE NEDERLANDSE KUST
VAN 11:00 - 17:00 UUR | BUNKERDAG.NL

INHOUD

SCHIERMONNIKOOG	22
TERSCHELLING	22
DEN HELDER	22
KORNWERDERZAND	22
EGMOND AAN ZEE	22
WIJK AAN ZEE	22
IJMUIDEN	22
NOORDWIJK	22
KATWIJK	22
WASSENAAR	22
DEN HAAG	22
RIJSWIJK	22
DORDRECHT	22
S-GRAVENZANDE	22
HOEK VAN HOLLAND	22
OOSTVOORNE	22
HELLEVOETSLUIS	22
OUDDORP	22
MIDDELBURG	22
DISHOEK	22

BUNKERDAG

Langs de kust van Nederland zijn nog veel sporen te vinden van de Tweede Wereldoorlog. De bunkers, gebouwd als onderdeel van de Atlantikwall, springen het meest in het oog. Normaal zijn deze fascinerende betonnen kolossen gesloten voor het publiek, maar op zaterdag 10 juni van 10.00 tot 17.00 uur zijn bunkers van Zeeland tot de Waddeneilanden voor één dag open!

Uit angst voor een geallieerde invasie besloten de Duitsers eind 1941 tot de aanleg van de Atlantikwall. Deze 6.200 kilometer lange verdedigingslinie liep van de Noordkaap tot de Golf van Biskaje, en bestond uit steunpunten die gevormd werden door bunkers, kustbatterijen, radarinstallaties, tankgrachten, tankwallen, mijnevelden en versperringen.

De aanleg van de Atlantikwall heeft een enorme invloed gehad op het leven van bewoners in onze kuststreek. Tienduizenden huizen werden ontruimd en bewoners werden gedwongen te verhuizen.

Een belangrijk deel van de bunkers die langs de kust zijn gebouwd zijn nog aanwezig, zij het veelal verborgen onder het zand. De overgebleven restanten van de Atlantikwall vormen de zichtbare getuigen van de ingrijpende gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden. Maar ook de nieuwe bebouwing, die in de plaats kwam van de gesloopte huizen en gebouwen, laten zien hoezeer het aanzicht van de steden en dorpen langs de kust is veranderd.

Tijdens de Bunkerdag is zoveel mogelijk erfgoed van de Atlantikwall voor één dag toegankelijk gemaakt. Bekijk de website voor het meest actuele programma en de interactieve plattegrond die helpt de bunkers te vinden.

Many traces of the Second World War can still be found along the Dutch coast. The many bunkers, built as part of the coastal defence and fortification, the Atlantic Wall, are perhaps the most notable. These fascinating concrete giants are normally closed to the public but on Saturday June 10th from 10am to 5pm various bunkers from Zeeland up to the Frisian Islands will be open to visit during Bunker Day (Bunkerdag)!

Germany started as early as 1940 building fortifications along the western European coast. The term 'Atlantic Wall' or 'Neue Westwall' as the line was first known, was not yet being used. The battlements were primarily built for the defence of the most important harbour entrances; in The Netherlands IJmuiden, Rotterdam and Vlissingen. It occurred to the German forces at that time that the coastal defences could also potentially play an important role in an invasion of England by providing cover for the invading fleet but an invasion was never realised as Germany was defeated in the airborne offensives above England.

The construction of the Atlantic Wall has had a profound effect on inhabitants in the coastal area of The Netherlands. Large sections of this region were declared no-go zones and 300,000 people were forced to evacuate.

BUNKERDAG

SURVIVALGIDS

Sommige bunkers van de Atlantikwall zijn ingericht als museum. Daardoor zijn ze goed toegankelijk, netjes en schoon. Maar veel van de bunkers zijn normaal gesloten voor publiek en dus minder goed toegankelijk. Daarom een kleine survivalgids om de Bunkerdag goed door te komen:

- Trek stevige (waterdichte) schoenen aan waarmee je goed door los zand en modder kan lopen.
- Trek kleding aan waarmee je kunt klimmen en klauteren en die ook vies mag worden.
- Bescherm jezelf tegen teken in het hoge gras, struikgewas en de bossen door een lange broek en lange mouwen aan te trekken.
- Neem je zaklamp mee, in sommige bunkers is het licht sinds WO2 niet meer aan geweest.

As many Atlantic Wall bunker locations as possible are open to the public on Bunkerdag. Some of them have been converted into museums and are, as such, suitably accessible, neat and clean. Many of the other participating locations are normally closed to the public or otherwise less accessible, being protected roosting sites for bats, (partly) flooded or buried under sand. That's why we put together the following Bunkerdag survival guide:

- *Wear suitable shoes: we mean sturdy shoes that are good for walking through loose sand and mud, and even water.*
- *Wear suitable clothing: Some visits require a bit of climbing and clambering*
- *Be on the alert for ticks! Long trousers and long-sleeved shirts are recommended.*
- *Don't forget your torch, some of the bunkers haven't been lit since WWII.*

TICKETS

Om de bunkers tijdens de Bunkerdag te kunnen bezoeken heb je een ticket nodig. In dit programmaboekje staat bij de bunker aangegeven of er een ticketverkooppunt is. Bij de locaties waar dit niet is aangegeven, kun je dus geen ticket kopen. Let op: bij de bunkers kun je meestal alleen contant betalen. De opbrengst van de kaartverkoop komt ten goede aan de bunkerstichtingen, voor het beheer en behoud van het Atlantikwall erfgoed.

An official ticket is required for entry to the bunkers on Bunkerdag. Tickets are only available at specific participating locations that have chosen to act as vendor. Vendor locations are indicated in this guide. Please note: you can only pay with cash at the vendor locations. The proceeds from ticket sales go towards funding the various bunker heritage foundations and towards management and maintenance of the Atlantic Wall as a whole.

Bunkerdagticket: € 6,-

Bunkerdagticket kinderen 4 t/m 12 jaar: € 3,-
Kinderen onder de 4 jaar zijn gratis

Op vertoon van de Veteranenpas geldt een korting van 50%, op 1 ticket

Bunkerdag ticket: € 6.00

Bunkerdag ticket child (4 - 12 years): € 3.00
Children under 4 have free entrance

A discount of 50% is available for veterans on their own personal ticket upon display of their veteran ID card.

BELGIË

De Bunkerdag heeft nu ook onze zuiderburen veroverd. Om keuzestress te beperken heeft België een andere datum dan de Bunkerdag in Nederland. In België kun je op zondag 11 juni de bunkers in.

Op deze dag kun je in de gemeenten De Haan, Blankenberge, Oostende, Koksijde, De Panne, Damme en Middelkerke terecht in bunkers die je anders nooit kan bezoeken. Een unieke kans om kennis te maken met dit indrukwekkende erfgoed, dat vaak in waardevol natuurgebied terug te vinden is. Alle info over de Belgische Bunkerdag vind je op www.raversyde.be.

PRAKTISCH:

Deelname aan de Belgische Bunkerdag is gratis

De tijden van openstelling wisselt per bunker. Bekijk het programmaboekje op onze website voor de praktische informatie per locatie.

De Bunkerdag heeft nu ook onze zuiderburen veroverd. Om keuzestress te beperken heeft België een andere datum dan de Bunkerdag in Nederland. In België kun je op zondag 11 juni de bunkers in.

Op deze dag kun je in de gemeenten De Haan, Blankenberge, Oostende, Koksijde, De Panne, Damme en Middelkerke terecht in bunkers die je anders nooit kan bezoeken. Een unieke kans om kennis te maken met dit indrukwekkende erfgoed, dat vaak in waardevol natuurgebied terug te vinden is. Alle info over de Belgische Bunkerdag vind je op www.raversyde.be.

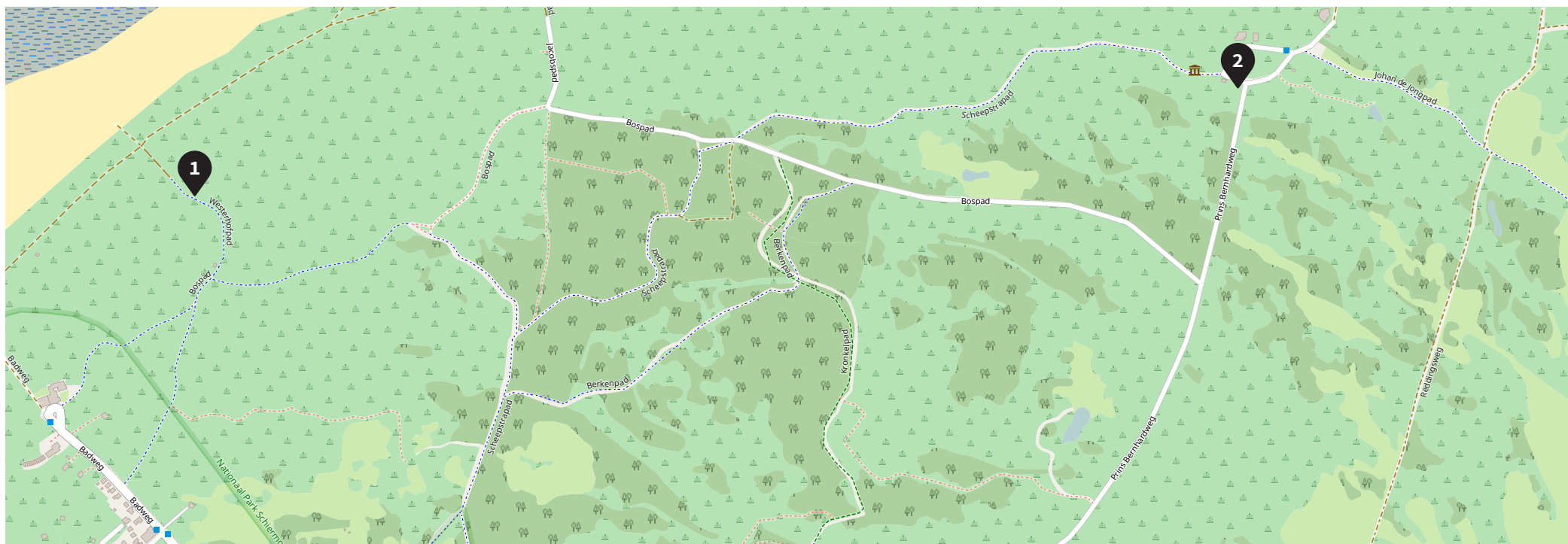
PRAKTISCH:

Deelname aan de Belgische Bunkerdag is gratis

De tijden van openstelling wisselt per bunker. Bekijk het programmaboekje op onze website voor de praktische informatie per locatie.

FOTO

SCHIERMONNIKOOG

1 MUNITIEBUNKER

Westerhofpad, Schiermonnikoog
GPS: 53.4941305, 6.153844100000015

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was er een Duitse bezettingsmacht op Schiermonnikoog van ongeveer 600 soldaten. Er werd een bunkerdorp aangelegd dat bestond uit bunkers, radarinstallaties, luchtafweergeschut en gecamoufleerde barakken. Aan de buitenkant van deze munitie-opslag voor het afweergeschut is de originele camouflage nog aanwezig.

The German troops occupying Schiermonnikoog during WWII totalled some 600 men. There was even a whole village at the end of the Prins Bernhardweg, consisting of bunkers, radar installations, anti-aircraft batteries and camouflaged barracks. This bunker contained the ammunition for the anti-aircraft weapons. You can still see the original camouflaging on the outside walls.

2 MUSEUMBUNKER SEEBURG

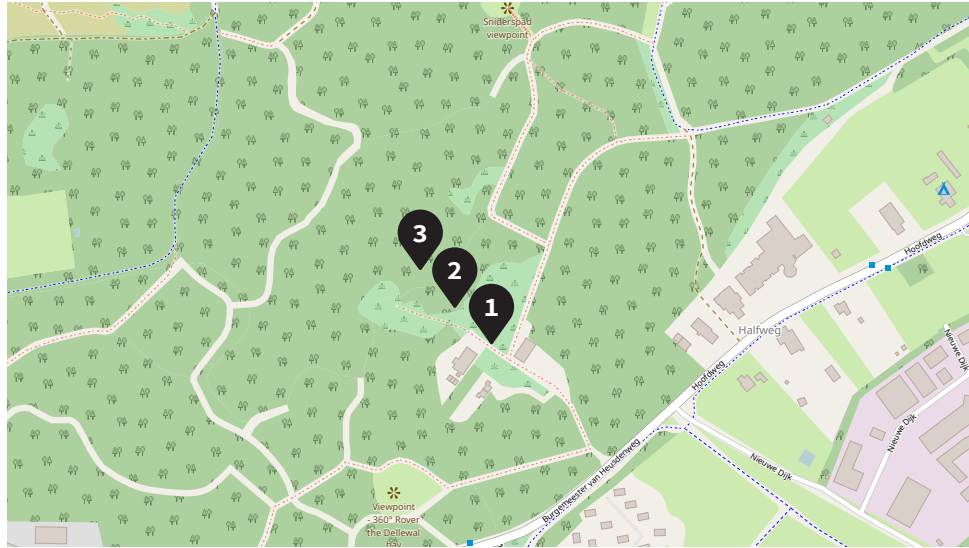
Prins Bernhardweg 6, Schiermonnikoog
GPS: 53.4960157, 6.185898800000018

Deze bunker diende als communicatiecentrum. De gegevens van radar- en radiosignalen werden hier verzameld en doorgegeven aan de Luftwaffe, die gesignaleerde geallieerde vliegtuigen met jagers probeerde te onderscheppen. De Seeburg bunker is nu ingericht als museum.

This Seeburg bunker was used as a communications post. Radar information and intercepted radio transmissions were passed on from here to the Luftwaffe, whose fighter planes were subsequently able to target the discovered allied aircraft. The Seeburg bunker is set up as a museum.

TERSCHELLING

1 EXPOSITIE 'DE TIGER' 🏛️

Tigerpad 5, West-Terschelling
GPS: 53.36987, 5.230500000000006

In deze voormalige Duitse Kantine (G28) is een mooi bezoekerscentrum gebouwd. Hier is de expositie over de radarstelling 'De Tiger' te bezichtigen. In een vitrine vind je er alle vondsten die ze hebben gedaan rondom de stelling.

Inside this former German mess hall (G28) is built a fantastic visitors centre. It houses an exhibition about the De Tijger radar array including a showcase full of relevant objects retrieved from the surrounding area.

2 BERTHA BUNKER 🏛️

Tigerpad 5, West-Terschelling
GPS: 53.36987, 5.230500000000006

De centrale bomvrije bunker "Bertha" is de grootste op Terschelling en bestaat zelfs uit 2 verdiepingen. De belangrijkste functie was dat hier de coördinatie van de gevechtsleiding in het luchtruim boven Terschelling werd uitgevoerd.

The command bunker 'Bertha' is unique in The Netherlands due to its impressive size it even has 2 floors. All aviation offensives in the region around Terschelling were coordinated from here.

3 FLAKBUNKER SLEUTEL 🏛️

Tigerpad 5, West-Terschelling
GPS: 53.36987, 5.230500000000006

Deze Luchtafweergeschutbunker G23 staat ook wel bekend onder de naam Sleutelbunker. Hij was bemand met een commandant, 6 officieren en 9 manschappen. Momenteel is de bunker voor een deel ingericht zoals deze in tijden van de oorlog eruit zag. Tijdens de Bunkerdag krijg je een rondleiding in deze bunker.

This G23 anti-aircraft weapons bunker is also known as the Sleutelbunker type L410A. The bunker's crew consisted of a commanding officer, 6 other officers and 9 soldiers. The bunker is currently equipped much as it was during the war. Guided tours are available on Bunkerdag.

KORNWERDERZAND

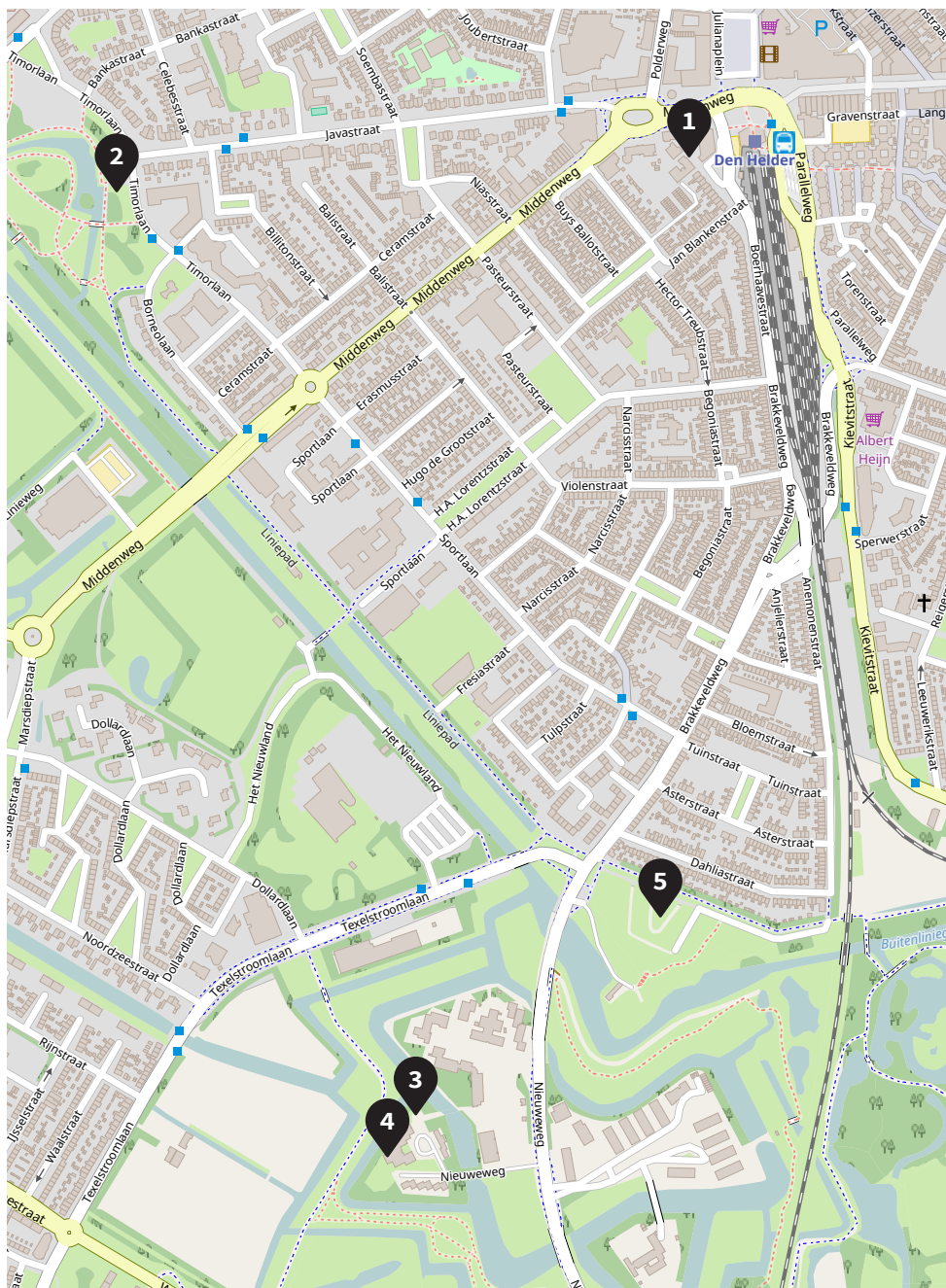
1 KAZEMATTEMUSEUM 🏛️

Afsluitdijk 1-5, Kornwerderzand
GPS: 53.07298078578566, 5.333750211608844

Hier liggen de beroemde kazematten! Slechts 225 Nederlandse soldaten wisten ruim 15.000 Duitsers tegen te houden in de meidagen van 1940. Het museum is helemaal ingericht zoals het er in die tijd uit zag en de verhalen zullen zeker indruk op je maken.

Je kunt ook mee met een van de rondleidingen. Deze duren ca.1 uur en starten om 11.30 uur, 13.00 uur en 14.00 uur. Inschrijven op locatie en vol=vol.

Here we find the famous casemates (fortified gun emplacements). A limited force of just 225 Dutch soldiers managed to hold back the 15000 advancing German troops in May 1940. All areas are equipped much as they were during the war. The original details and the story behind this impressive location make a visit very much worthwhile. Walk with one of the guided tours to hear the stories of Kornwerderzand. The tour takes about an hour and starts at 11.30, 13.00 and 14.00 hr. Registration is not possible, but first served.

1 TELEFOONBUNKER 616
Boerhaavestraat 15, Den Helder
GPS: 52.9566257, 4.759300599999605

In deze bunker werd de communicatie tussen de verschillende verdedigingsposten rondom Den Helder geregeld. Er staan er nog slechts drie in Nederland en bijzonder is dat deze in spiegelbeeld is gebouwd. Nu is het een klein museum met een grote collectie.

This is a type 616 telephone bunker, one of the three remaining in The Netherlands. This mirror-built bunker is where the communication between the various defence posts in and around Den Helder was coordinated. Today it is a petite museum with an extensive collection.

2 638 SANI ----
Timorlaan 43, Den Helder
GPS: 52.95608835020407, 4.748216694442817

Deze bunker is gebouwd voor de eerste behoefte aan medische hulp bij een aanval. Hier kon het slachtoffer dan gestabiliseerd worden waarna het na een kleine of grote ingreep verder van het front getransporteerd kon worden. **Let op: deze bunker heeft afwijkende openingstijden en is te bezoeken van 16.00-20.00 uur.**

This bunker is a special type 638, built to function as a medical emergency centre during an attack. Patients could be stabilised and, if necessary, be operated upon in safety before being transported away from the battlefield. Please note the different opening hours for this location: 16:00-20:00 hr.

3 M151 MANSCHAPPENBUNKER

Nieuweweg 2, Den Helder
GPS: 52.94516803960858, 4.753951846557584

Deze bunker maakt deel uit van Fort Dirks Admiraal, dat in de Duitse tijd omgebouwd werd tot luchtdoelbatterij. De M151 bood plaats aan 28 manschappen. De bunker is in originele kleuren gerestaureerd en wordt tijdens de openstelling ingericht met voorwerpen van toen.

This bunker is part of the Dirks Admiraal Fort. This bunker housed 28 military personnel in WWII. The bunker

has been restored using the original colour scheme and will be furnished with period items for Bunkerdag.

4 FL 244 LEITSTAND ----
Nieuweweg 4, Den Helder
GPS: 52.94479306962286, 4.753458320098844

Alle binnengekomen meldingen over vijandelijke vliegtuigen werden vanuit deze bunker verwerkt en doorgegeven aan de bediening van het geschut. Bekijk hier vandaag een indrukwekkende verzameling aan raketten en bommen.

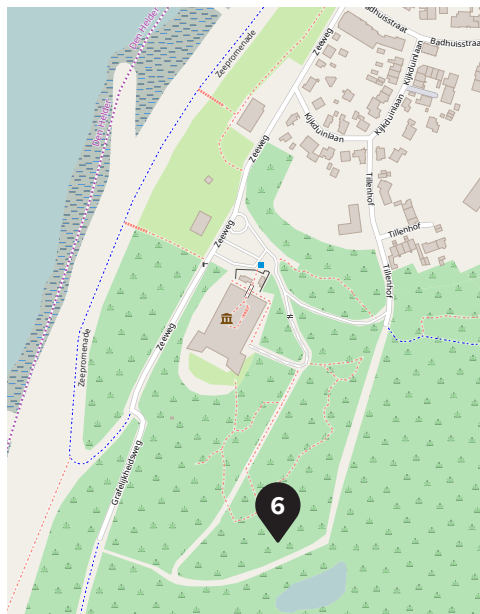
This Leitstand was part of the Dirks Admiraal fort and was central to the Flak battery. It was a command post for the air force. All information received about enemy aircraft was processed here and sent on to the artillery operators. Nowadays, and on Bunkerdag, visitors can clearly see on the inside how this building was constructed.

**5 THEATERVORSTELLING
STEMMEN** ----
Fort Dirksz Admiraal, Nieuweweg
GPS: 52.94748073805039, 4.7586679613768865

In de FL244 Leitstand op Fort Dirks Admiraal speelt de figurantengroep Ouderwetz de theatervoorstelling 'Stemmen'. De spelers geven een stem aan gevoelens van hoop en vrees die in de jaren '40-'45 zich schuil hielden in ieder mens. Doorlopend tussen 11.00-16.00 uur.

The theatrical group Ouderwetz will perform the theatre piece Stemmen. This short performance has been made especially for Bunkerdag, the bunker itself being its main source of inspiration. The players give voice to the feelings of hope and dread that lived in the hearts of all between 1940 and 1945. The poetic and touching scripts speak for themselves; an extraordinary experience. The piece will be performed continuously between 10:30 and 16:30.

**KUN JE ERGENS TICKETS KOPEN
IN DEN HELDER? ZAG HET NIET
OP DE WEBSITE STAAN, VANDAAR
DE STREEPJES**

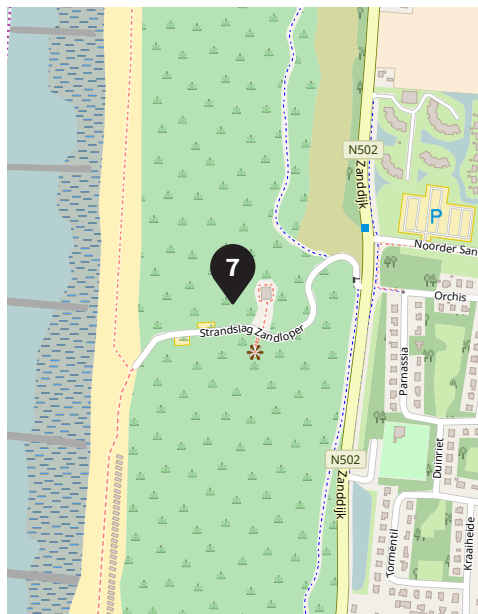

6 FL 250 FLAKGRUPPEN-KOMMANDOSTAND

Grafelijkheidsweg, Huisduinen
GPS: 52.949131010897105, 4.72228073652343

In deze bunker werden de vliegbewegingen gecoördineerd. Er werden gegevens over vliegroutes en gepasseerde vliegtuigen verzameld en doorgegeven aan de Flak batterijen en de gebieden verderop. **Let op: deze bunker heeft afwijkende openingstijden en is geopend van 10.00-16.00 uur.**

Aerial manoeuvres were observed and charted by radar posts in the dunes along the coast. These manoeuvres were plotted on a glass screen in the Kroontjesbunker, then all resulting intelligence about flight routes and numbers of aircraft was passed on to the Flak battery some distance away. Please note the different opening hours for this location: 10:00-16:00.

7 GESCHUTSBUNKER M219

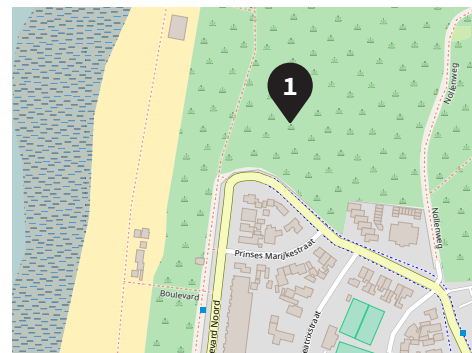
Strandslag de Zandloper, Julianadorp
GPS: 52.905480807378616, 4.716603840753123

In de hele Atlantikwall staan maar twee bunkers van dit type. De bunkers zijn nooit in bedrijf geweest. Binnen is er een enorme ronde schacht te zien waar het geschut op zou komen te staan. De naastgelegen M219 is nu een uitkijkpunt en geeft een mooi uitzicht over de duinen en het strand.

Vlak bij bunker M219 wordt jij misschien wel geconfronteerd met een lastige keuze. Verstopt in het duin liggen Nederlandse verzetsstrijders. Er moet iets gesmokkeld worden. Help jij ze?

There are only two of this type of bunker in the whole Atlantic Wall and they were never used. Visitors can see the enormous shaft on top of which the gun would have been mounted and through which its ammunition would have been hoisted up. Stelling Den Helder's willing volunteers will tell you more about the bunkers.

You may have to make a difficult choice when visiting the M219 bunker. Dutch resistance fighters have hidden themselves in the dunes. They need to smuggle something through enemy territory. Will you help?

1 MUNITIEBUNKER V.F. 7A/ BUNKERMUSEUM JANSJE SCHONG

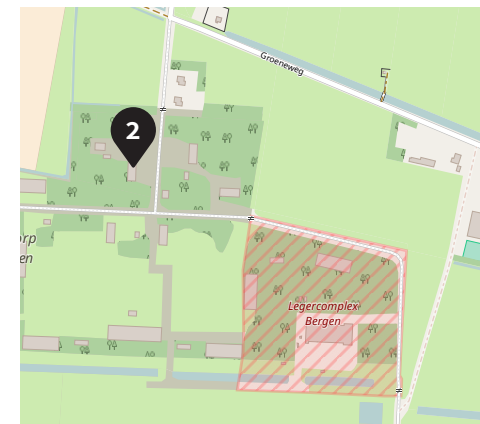
Doctor Wiardi Beckmanlaan 125
GPS: 52.62442244662215, 4.622924561376976

Deze munitiebunker van het type V.F. 7a is in 2016 geopend als Bunkermuseum Jansje Schong. In de collectie van het museum zitten meerdere originele objecten uit de Tweede Wereldoorlog. Tijdens de Bunkerdag vertellen de vrijwilligers je graag meer over de bunker en het oorlogsverleden van Egmond.

This type V.F. 7a munitions bunker, equipped with concrete doors, was opened in 2016 as Bunkermuseum Jansje Schong. The museum's collection contains, amongst other things, an original WWII fire extinguisher, a 'Lebensgefahr' warning sign from the dunes and a Behelfs mine. Volunteers are happy to tell you more about the bunker and Egmond's war history on Bunkerdag.

Keep Them Rolling neemt een aantal van hun originele voertuigen uit de Tweede Wereldoorlog mee. De rijdende erfstukken zijn te bewonderen op de Boulevard Noord, bij het pad waar je richting het Bunkermuseum Jansje Schong loopt. Natuurlijk mag je er ook even inzitten en voor wie het graag wil, wordt er een stukje rond de boulevard gereden.

Keep Them Rolling will be bringing a selection of their original WWII vehicles along to Bunkerdag. You can admire these driveable heirlooms on the Boulevard Noord, near the path leading to the Bunkermuseum Jansje Schong. Visitors can sit in the vehicles and the fanatics among us can even take a short ride down the boulevard.

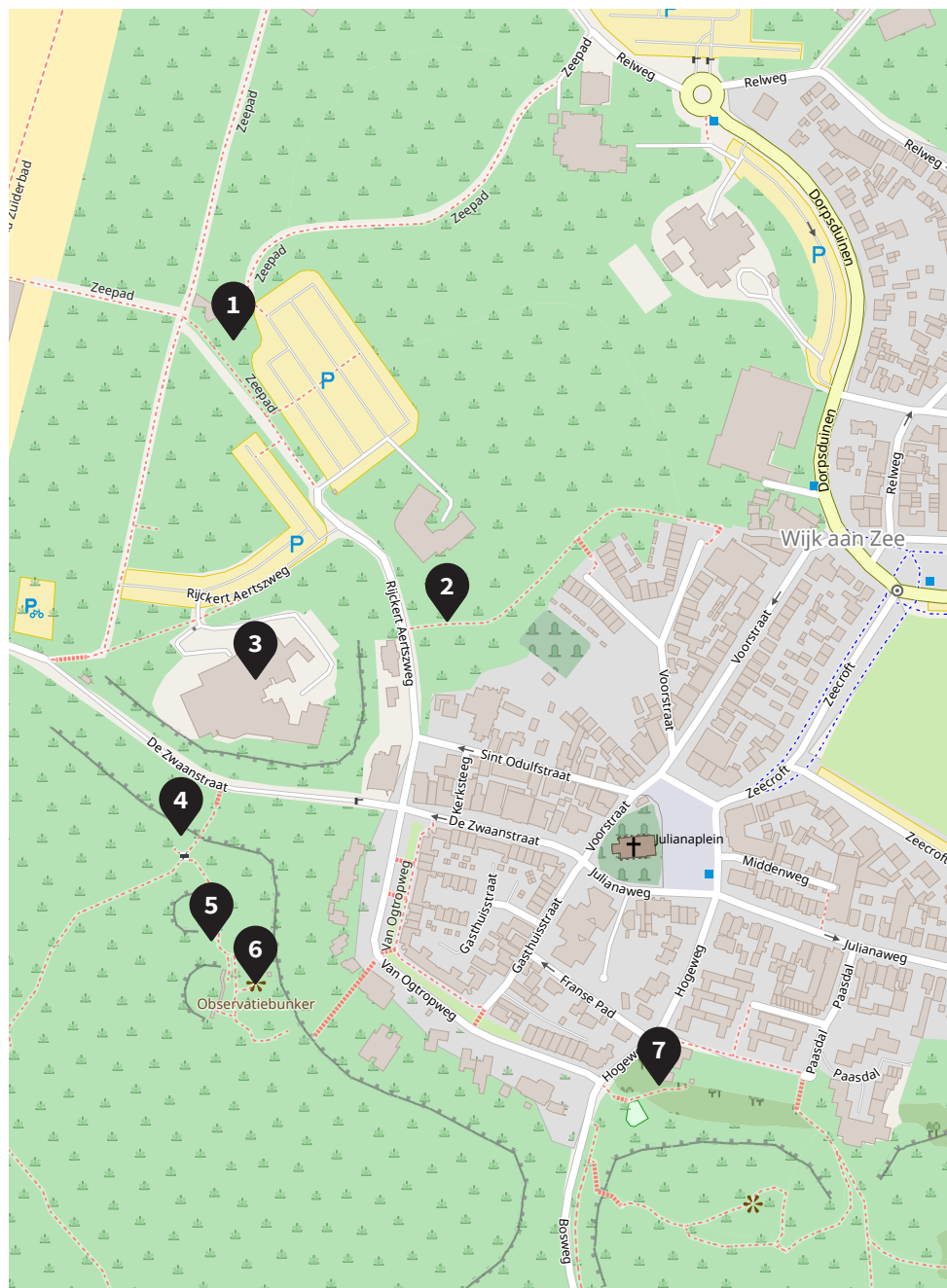

2 VOORMALIG VLEGVELD BERGEN EN WN 7

Groeneweg 14, Bergen.
Volg vanaf de poort van het voormalig vliegveld de borden.
GPS: 52.6521824, 4.69390820000001

Het militaire vliegveld in Bergen is in 1939 gebouwd voor de naderende oorlog. Na de overname door de Duitsers werd er door de Wehrmacht een groot aantal licht uitgevoerde bunkers gebouwd. Tijdens de Bunkerdag bezoek je het voormalig vliegveld, het vliegveldmuseum, de voormalige bevelstand en kun je een kijkje nemen bij WN 7, het Flak bunkerdorp ten Noorden van het vliegveld. Bijzonder is dat in de Bevelstand de tafel staat die in Hotel de Wereld is gebruikt tijdens de Duitse capitulatie. **Let op: geen verkooppunt. Koop je ticket bij Bunkermuseum Jansje Schong**

The military airfield in Bergen was built in 1939 for the imminent war. The first German bombers appeared on May 10th 1940 and carried out a three quarter hour bombing there. A visit to this location on Bunkerdag includes the former airfield, the airfield museum, the former 'bevelstand' (command post), WN 7 and the Flak bunker village to the north of the airfield. One of the most interesting things here is that the table in the command post is assumed to be the one on which the official German surrender was signed in Hotel de Wereld in 1945. Do you not have a Bunkerdag ticket yet? You can purchase a ticket at the vendor location Bunker museum Jansje Schong in Egmond aan Zee.

1 SCHOOS, WN 62 🏠

Zeepad 4

GPS: 52.49499888843933, 4.587994109582951

Deze bunker is een manschappenbunker van het type 621. Zeer bijzonder is dat deze bunker helemaal ongeschonden is en hij gaat voor het eerst open voor publiek!

This is a Gruppenunterstand type 621 (barracks bunker). The bunker is still in fair condition and opens to the public for the first time on Bunkerdag, which makes for a very special visit.

2 KEUKENBUNKER WN 63 🏠

Duinpad

GPS: 52.493287056433836, 4.589866066656441

In de keukenbunker werd de dagelijkse kost verzorgd. In deze bunker zijn de originele wandschilderingen nog te zien. De vrijwilligers van Rondje Wijk aan Zee laten hier hun archeologische vondsten zien en vertellen je daar meer over.

This kitchen bunker, with original murals, is open to the public on Bunkerdag. The Rondje Wijk aan Zee volunteers will also be present to show and give information about their archaeological finds. This building is suitably accessible.

3 MARINE ARTILLERIE ABTEILUNG 201 🏠

Rijkert Aertsweg 50

GPS: 52.4928889, 4.588217600000007

Verstopt onder Hotel Het Hoge Duin liggen verschillende bunkers, onderdeel van Widerstandnest 63. Het zijn een Manschappenbunker M151, Entgiftungsstelle (een plek voor ontsmetting), een badlokaal en keuken. In de M151 zijn onder andere de houten planken nog zichtbaar waarin de bedden van de soldaten hingen. **De bunkers hebben geen licht, dus neem je zaklamp mee!**

There are several bunkers hidden under the Hotel Het Hoge Duin that you can visit on Bunkerdag. These bunkers are part of the Widerstandsnest (WN) 63 and include an M151 barracks bunker, an Entgiftungsstelle (detoxification area), a bathhouse and a kitchen. The barracks bunker has the rare feature of a landward-facing window and the wooden planks on which the

*soldiers' beds used to hang are still present. Access to the bunkers is via a stairway. **There is no lighting inside the bunkers so make sure to bring a torch!***

4 MANSCHAPPENBUNKER M151 🏠

De Zwaanstraat

GPS: 52.49220751210153, 4.587190434393278

Dit Duitse personeelsonderkomen van het type M151 diende als onderkomen voor 24 man marine personeel van de Artillerie Abteilung en de Marine Funkmeßabteilung. **Let op: om de bunker te bereiken moet je eerst een flinke trap beklimmen om het duin in te komen.**

*This type Regelbau M151 personnel bunker served as accommodation for 24 marines belonging to the Artillerie Abteilung and the Marine Funkmeßabteilung. **Access to the bunker is via a long stairway upward and some distance walking through the dunes.***

5 V143 RADARBUNKER 🏠

Van Ogtropweg 16

GPS: 52.49146280545326, 4.58789853757321

Deze zeldzame radarbunker van het type V143 is in september 1943 opgeleverd en zeker een bezoek waard. De V143 verkeert nog in zeer goede staat, zo zijn er nog resten van een origineel camouflage patroon te zien en binnen zijn de antennekabels nog aanwezig. **Let op: om de bunker te bereiken moet je eerst een flinke trap beklimmen om het duin in te komen.**

*This rare type V143 radar bunker was completed in September 1943 and contained a Mammut radar screen. The bunker itself is still in very good condition and parts of the camouflage pattern can be seen on the outside. **Please note that access to the bunker is via several stairways and through the dunes.***

6 OBSERVATIETOREN WN 63

Van Ogtropweg 105
GPS: 52.49039110615077, 4.588518481445362

De uitzichttoren gaf uitzicht over de hele vesting IJmuiden, inclusief de Havenmond. Er zijn er maar enkele van gebouwd langs de Atlantikwall. Deze uitzichttoren is in privébezit, maar gaat vandaag voor één keer open. **Let op: neem je zaklamp mee want deze bunker heeft geen licht.**

*This observation tower is privately owned and therefore almost always closed to the public. Not on Bunkerdag! Only a few of these towers were built along the Atlantic Wall during WWII. This provides a view of the whole fort town of IJmuiden, including the harbour entrance. **There is no lighting inside the bunker so make sure to bring a torch!***

7 COMMUNICATIEBUNKER

Hogeweg 14
GPS: 52.49073150320706, 4.5921055476768515

Deze kleine communicatiebunker is pas zeer recentelijk ontdekt omdat hij niet op de Duitse kaarten stond aangegeven. De bunker diende voor het maken van telefoonverbindingen tussen de verschillende bunkers. De eigenaar heeft de bunker prachtig ingericht met een kleine WO2-collectie. **Let op, deze bunker is moeilijk te betreden via een steile ingang met klimijzers.**

*This small communication bunker was only recently discovered, as it was not registered on any of the German maps. The bunker served as a telephone exchange for several other bunkers. The current owner has also set up a small exhibition of WWII material. **Please note: access to this bunker is challenging, via a steep incline, and requires crampons.***

8 KÜVER 451

Julianaweg 75B
GPS: 52.49064509090491, 4.60131167804866

Deze Duitse personeelsbunker van het type Küver 451a is omgetoverd tot een ingericht museum. Zelfs de loopgraven zijn hier weer zichtbaar gemaakt. Bijzonder om te zien zijn de verschillende originele muurschilderingen, die in zeer goede staat zijn.

This type Küver 451a personnel bunker was part of the W.N. 122. It has good access and has been converted into a museum. Even the trenches have been exposed. The most remarkable part of your visit may be the various original murals that are still in a very good state.

9 PENDELDIENST HISTORISCHE VOERTUIGEN

Julianaweg 69
GPS: 52.49167754733125, 4.5980198449829

Keep Them Rolling heeft allerlei voertuigen die tijdens de Tweede Wereldoorlog gebruikt of gefabriceerd zijn. Op de Dorpsweide staan de Jeeps en Dodges voor je klaar om je heen en weer te brengen tussen de Dorpsweide en de bunkers van het Bolwerk. Een retourtje kost € 2,00 per persoon en is alleen voor bezoekers met een Bunkerdagticket.

Keep Them Rolling owns and displays all sorts of vehicles that were built and used in WWII (1939-1945).

Jeeps and Dodges are ready and waiting at the central meeting point in Wijk aan Zee, the Dorpsweide, to ferry you to the bunkers, the Bolwerk, and back again. A return ticket costs €2.00 per person (only available for Bunkerdag ticket holders).

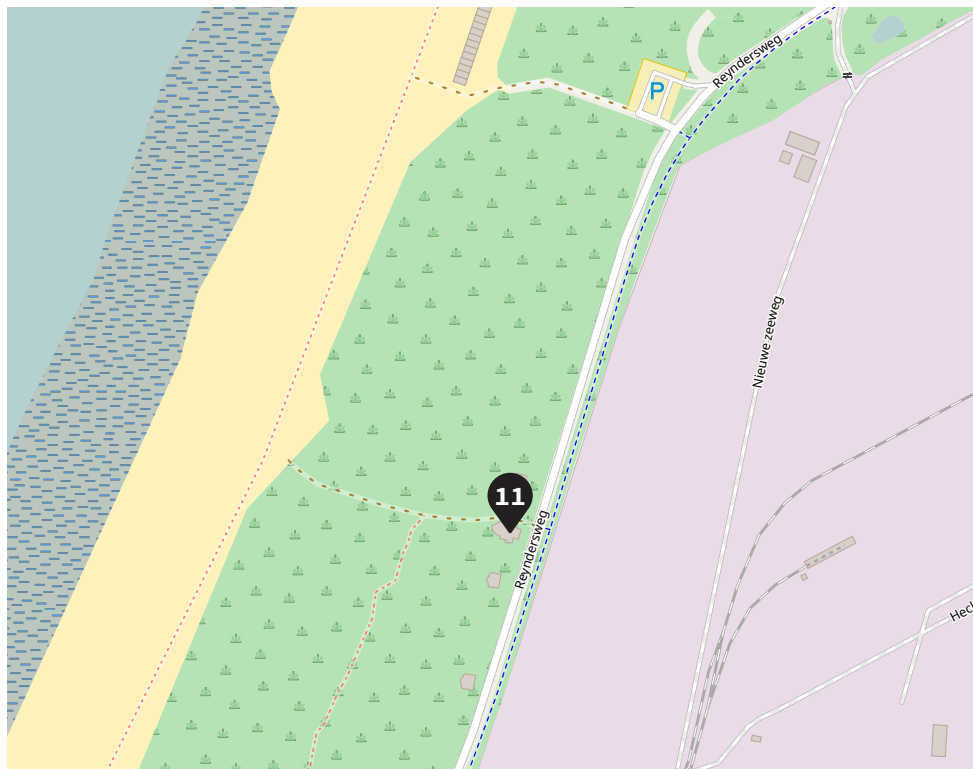
10 ACTIVITEITEN DORPSWEIDE

Julianaweg 75B
GPS: 52.49064509090491, 4.60131167804866

Op de Dorpsweide wordt de film 'De Verborgene Grens' vertoond waarin in 15 minuten meer wordt verteld over de Atlantikwall. Kinderen kunnen geschminkt worden en hun eigen aardappelpannenkoek raspen. Fort Velddhuis is aanwezig en vertelt over de luchtstrijd boven Nederland die plaatsvond tijdens de Tweede Wereldoorlog en de KNRM vertelt over hun rol tijdens de oorlog.

On the Dorpsweide there is a side programme for young and old with the opportunity to learn more about the Atlantic Wall. Watch De Verborgene Grens (The Hidden Border), a short movie about the Atlantikwall. there is face painting for children and they can grate their own potato rosti, Fort Velddhuis will explain all about the Aircraft Recovery Group 1940-1945's activities and The KNRM (Royal Netherlands Sea Rescue Institution) will explain their role during WWII, in particular about their activities in and around Festung IJmuiden, and will show some special equipment.

FOTO BUNKER WIJK AAN ZEE

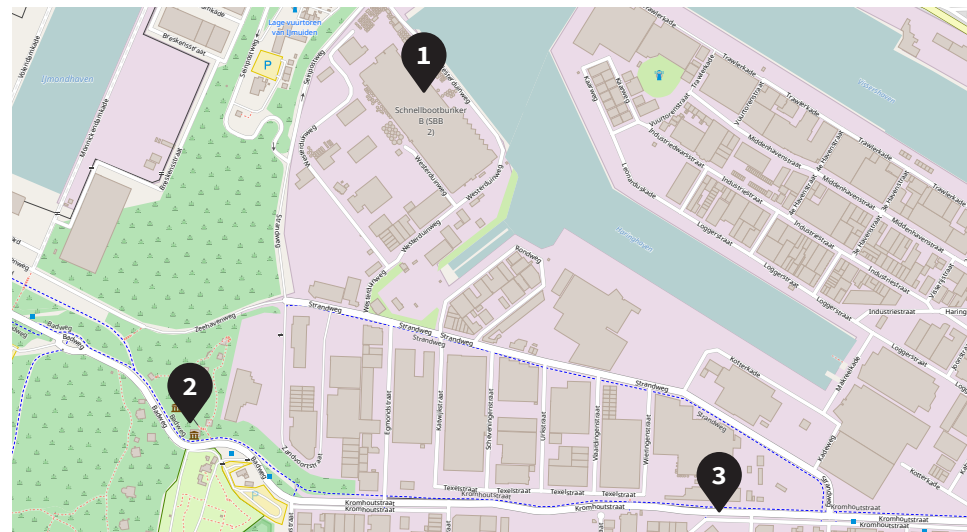

11 5 BUNKERS VAN HET BOLWERK

Kitesurfpad, Velsen-Noord
GPS: 52.4824674347399, 4.5812226751770595

“Het Bolwerk” bestaat uit een M120-473a Leistand en vier 671SK geschutsbunkers. Hoewel deze bunkers allemaal hetzelfde typenummer hebben, zijn ze toch allemaal een beetje verschillend. De middelste van de vijf is de Leitstand. In deze bunker vind je een ingericht café met een kleine WO2 collectie. De andere bunkers zijn niet ingericht.

‘Het Bolwerk’ consists of a 473a Leitstand and four 671S.K. firing stations. Although the firing stations all carry the same type number, they all differ slightly from one another in their finished state. The middle one of the group of 5 is the Leitstand. A small cafe has been set up here with a concise WWII collection. The bunkers are otherwise left untouched.

1 SCHNELLBOOTBUNKER

Westerduinweg 4
GPS: 52.46078319999999, 4.577408900000023

Deze gigantische Schnellbootbunker bezat veertien havens waarin Schnellboote afgemeerd konden worden. De bunker heeft zwaar te lijden gehad onder bombardementen. Tijdens de Bunkerdag wordt er een rondleiding gegeven en een film vertoond.

The Schnellbootbunker had a total of 14 docks. The bunker is badly damaged by the bombing. During the Bunkerdag there is a guided tour and a movie will be shown.

2 BUNKER MUSEUM IJMUIDEN

Kwelderpad
GPS: 52.4560109024172, 4.572098605279507

Het Bunker Museum IJmuiden bestaat uit een flink complex onder de naam Widerstandnest 81. Tijdens de Bunkerdag is de ‘Seehundbunker’ geopend waar het wrak van de Seehund miniduidboot te bewonderen is. Een film toont hoe de berging van dit wrak in zijn werk ging. **Tip: steek na je bezoek de weg over en loop over het duin langs een rij van 5 geschutsbunkers. Ze liggen mooi naast elkaar en zijn erg indrukwekkend om te zien.**

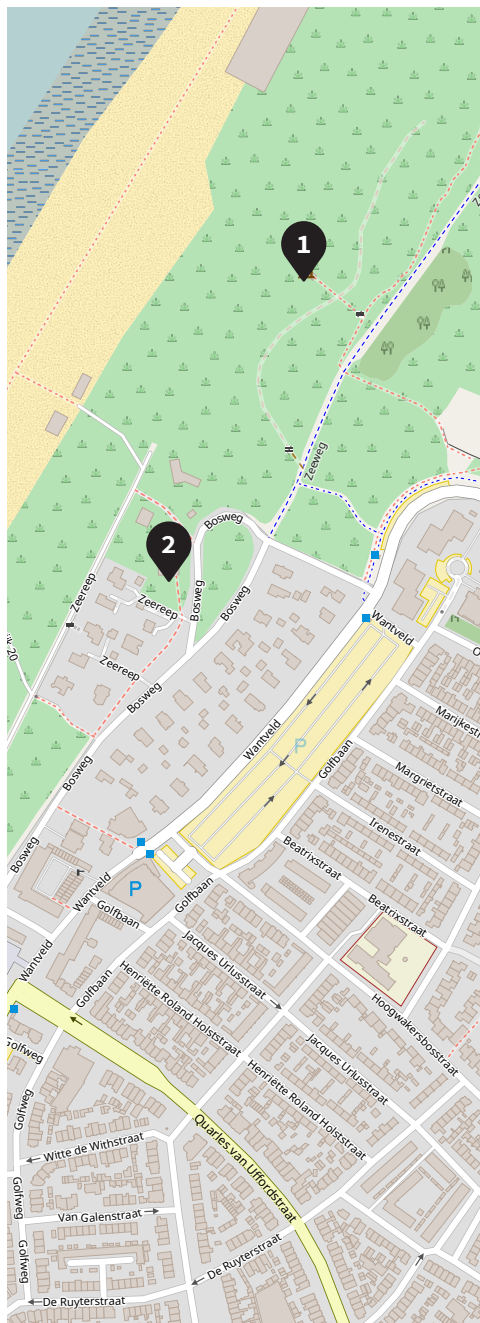
*The Bunker Museum IJmuiden consists of an extensive complex with various Widerstandnest 81 bunkers. The ‘Seehundbunker’ is open on Bunkerdag where the wreck of the Seehund mini submarine can be found. A film shows the vessel’s recovery. **Tip: cross the road after your museum visit to the dunes where you will find a row of 5 artillery bunkers: an impressive sight.***

3 TORPEDOLAGER

Kromhoutstraat
GPS: 52.45479419999999, 4.583943900000008

De munitie voor de Schnellboote, de torpedo’s, werd opgeslagen in een speciaal ontworpen bunker met wanden van 2.5 meter dik een dak van 3 meter dik gewapend beton. Aan de binnenkant herken je nog maar weinig terug, maar tijdens de Bunkerdag mag je een kijkje nemen.

The ammunition for the Schnellboote, the torpedoes, was stored in a munitions bunker that was specially designed for the purpose. The bunker had 2.5 metre thick walls and a 3 metre thick roof made of reinforced concrete. The original bunker is hardly recognisable inside but visitors are allowed take a peek on Bunkerdag.

1 ATLANTIKWALL MUSEUM NOORDWIJK
 Zeeweg (loop het pad, de duinen in)
 GPS: 52.25393579751624, 4.439059151624633

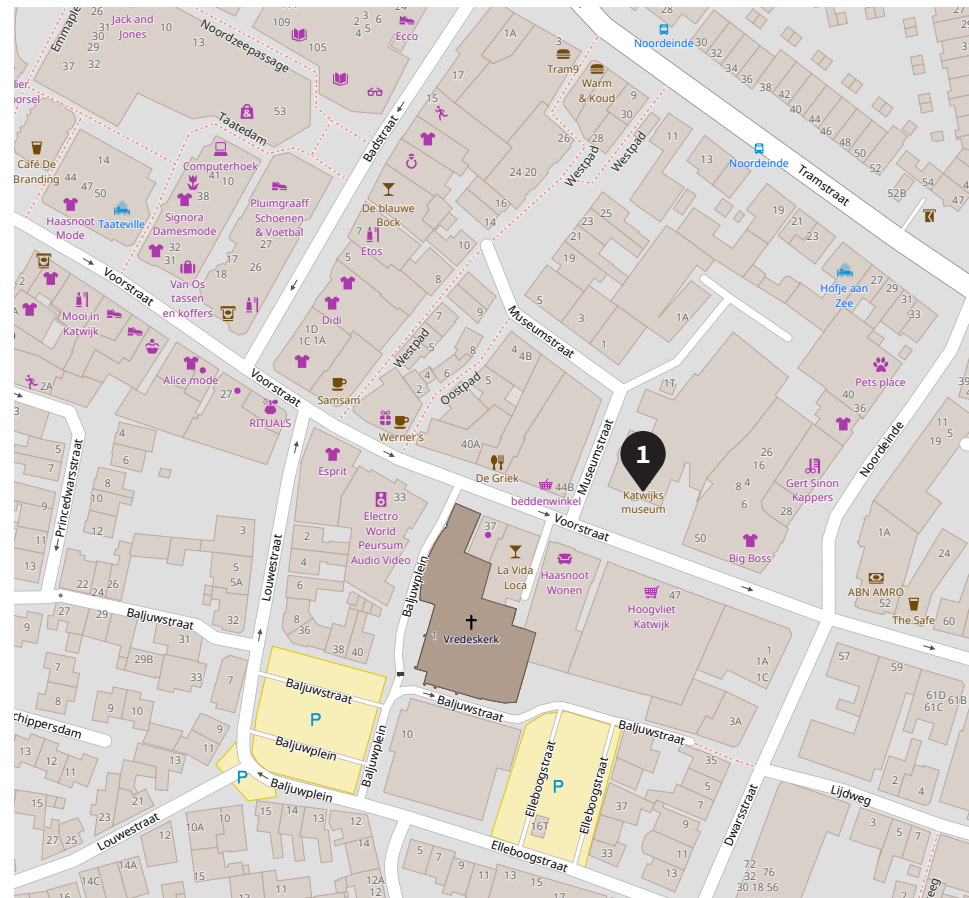
De S414 vuurleidingpost is een drie etages tellende bunker, met weids uitzicht, waaruit commando gevoerd werd over de batterij. Het museum is ingericht met originele apparatuur. Via het 400 meter lange gangenstelsel kun je nog een aantal bunkers bezoeken: drie geschutsbunkers en twee manschappenbunkers.

The 3-storey high S414 bunker was the main command station for the whole Noordwijk battery. The bunker is an excellent viewpoint for observing the sea and surrounding areas. The museum offers a very authentic view into life in the bunker. Various other bunkers can also be visited via the 400 metre long tunnel: 3 artillery bunkers and 2 barracks bunkers.

2 MUSEUM ENGELANDVAARDERS
 Bosweg 15
 GPS: 52.25167645356101, 4.43696969259031

In Museum Engelandvaarders beleef je mee hoe mannen en vrouwen tijdens de Tweede Wereldoorlog uit bezet Nederland ontsnapten en vanuit Engeland de strijd tegen nazi-Duitsland en Japan voortzetten.

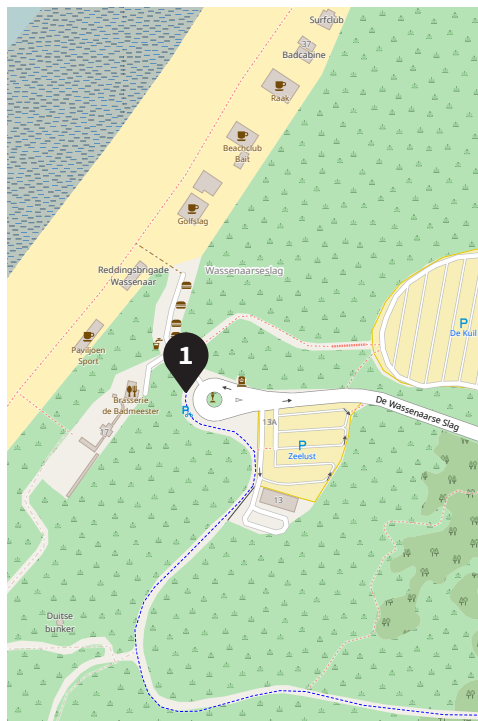
Experience in Museum Engelandvaarders how men and women escaped occupied Holland and continued their resistance against Nazi Germany and Japan from English territory in Museum Engelandvaarders.

1 KATWIJKS MUSEUM
 Voorstraat 46
 GPS: 52.203877, 4.39735740000033

In het museum wordt een tentoonstelling van De Engelandvaarders getoond, over 33 jonge mannen die in verschillende pogingen de kust van Engeland probeerde te bereiken. Bij de expositie wordt een presentatie getoond (start om 14.00 en om 16.00 uur). Doorlopend is er de fotopresentatie over de bouw van de Atlantikwall in Katwijk zien en worden er twee films van de hele dag door gedraaid: Stormgetij en De Verborgene Grens.

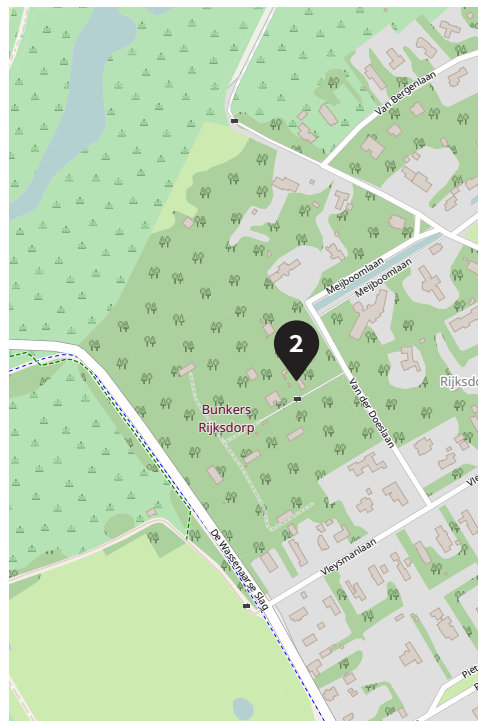
In Katwijks Museum there is an exhibition 'Engelandvaarders'. The exhibition displays, 33 young men who in several attempts tried to reach the coast of England. A half-hour PowerPoint presentation about the Engelandvaarders will also be given at 14:00 and 16:00. During the day there is also a photo presentation. Detailing the demolition of the boulevard to make way for the construction of the Atlantic Wall. In addition to this, two films will be screened continuously throughout the day: Stormgetij (Storm Tide) and De Verborgene Grens (The Hidden Border).

1 VLEERMUISBUNKER 37H
Wassenaarslag 15
GPS: 52.162391218892466, 4.349091891943317

Hier resteren nog rond de twintig ondergrondse bunkers, zoals een commandopost, munitieruimtes, verblijfsruimtes, en de overdekte loopgraven. In dit steunpunt houden 's winters zo'n vijf soorten vleermuizen hun winterslaap. De gidsen vertellen je graag meer over de vleermuisbunker en de bewoners.

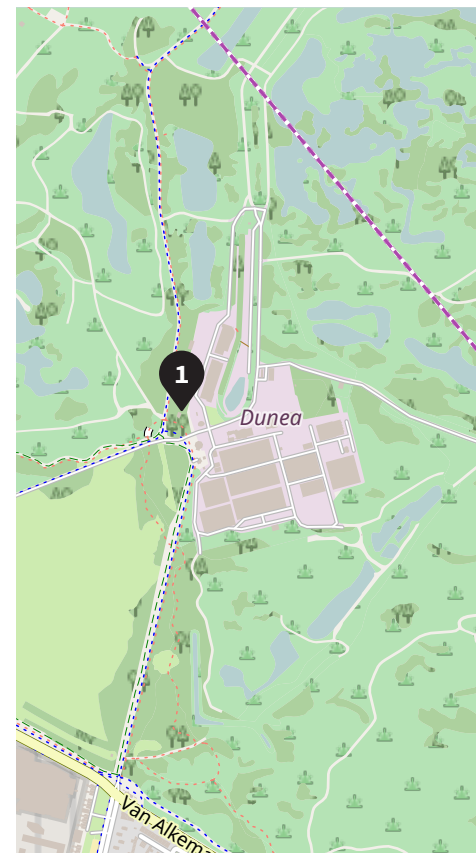
In Wassenaar are around twenty underground bunkers, which were connected to a command post, ammunitions stores, barracks and other spaces connected via tunnels and covered trenches. Today, these shelters house at least 5 species of bat hibernate here. The bats also use the space for mating in late autumn and early spring so it is paramount that the bunker remains undisturbed during these periods. The bunker is usually closed to the public for this reason, but an exception has been made and guided tours are available on Bunkerdag.

2 BUNKERCOMPLEX RIJKSDORP
Van der Doeslaan 3
GPS: 52.15896799999999, 4.382685400000014

De kern van dit complex is een commandopost, een munitiebergplaats en een veldhospitaal. Omliggend zijn vele kleine bunkers. Neem zelf een zaklamp mee om de bunkers van binnen te ontdekken. Rondleidingen worden doorlopend gegeven, er is geen gelegenheid om zelf het complex te bezoeken.

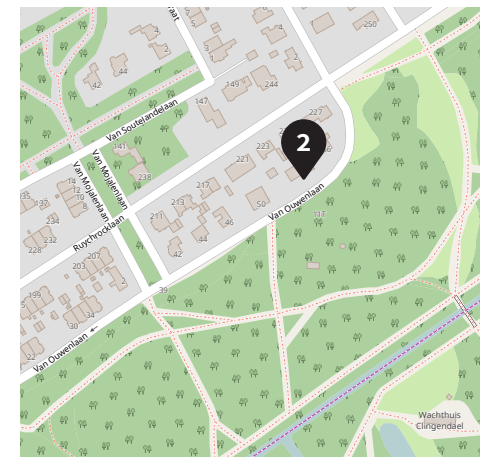
At the heart of the complex lies a command post for the 'regiment', storage for ammunition and a field hospital. Two of the smaller, mainly brickwork, bunkers were used for storage of provisions, surrounded by many smaller bunkers. It is only possible to visit the complex when accompanied by an official guide. Make sure to bring your own torch so you can explore the bunkers on the inside.

1 DUNEA WANDELING
Pompstationsweg 353
GPS: 52.11787061948047, 4.306002416393994

Hoe ging het met de productie en het leveren van drinkwater tijdens de Tweede Wereldoorlog? Op eigen gelegenheid kun je een wandeling maken langs de informatieborden waarop deze periode wordt toegelicht. De wandeling begint bij de watertoren van Scheveningen en eindigt op het strand, waar de bunkers goed zichtbaar zijn.

How was drinking water produced and supplied during WWII? A short, unguided walk from the Scheveningen water tower down to the beach tells, aided by information panels along the route, the story of this period.

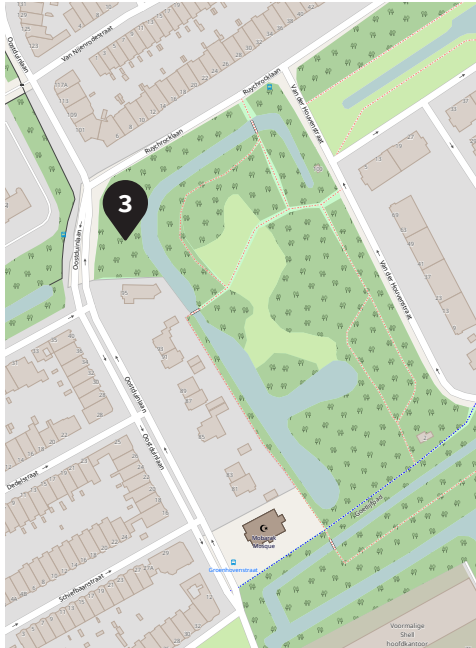
2 HOSPITAALBUNKER
Van Ouwenlaan 54
GPS: 52.10184100923358, 4.326506200277663

Nog steeds zijn historici er niet over uit: was deze bunker echt als hospitaal in gebruik, of was het stiekem toch een belangrijk communicatiecentrum? Ga op ontdekkingsstocht in deze enorme bunker. Ook wordt de 20 minuten durende film 'De Verborgene Grens' hier doorlopend getoond.

Bij de Hospitaalbunker vind je de historische voertuigen van Able Compagnie. Naast dat het bijzonder is om eens in zo'n oud voertuig te zitten, kun je er ook nog een ritje mee maken richting het Atlantikwall Museum Scheveningen en de Keukenbunker. **Let op: voor vervoer geldt een toeslag van €2,- per persoon (retour).**

Historians still debate as to whether this bunker was used as a hospital or if it was in fact a secret and key communications centre. One thing is for sure: general Rommel visited this very bunker in the role of Atlantic Wall inspector. Explore this enormous bunker and find traces of its previous function here and there, for example in the map room.

*Able Compagnie is a closely-knit group of WWII vehicle enthusiasts. On Bunkerdag they will show off their most prized specimens in the field adjacent to the hospital bunker. Get behind the wheel or ride in style to and from the Atlantic Wall Museum Scheveningen and the kitchen bunker. **A return ticket costs €2.00***

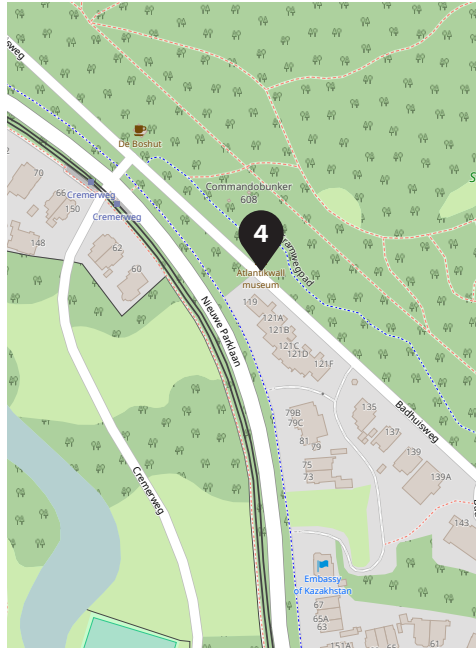

3 KEUKENBUNKER 🏠

Ruyschroeklaan t/o 6
GPS: 52.09681439449864, 4.312180347885146

Naast de bunkers waar soldaten sliepen, of waar ze naast een kanon de wacht hielden, waren er tal van bunkers met ondersteunende functies zoals deze keukenbunker. De bunkers zijn tijdens de Koude Oorlog hergebruikt waardoor het interieur goed bewaard is gebleven. Neem je zaklamp mee en ontdek wat er nog van het interieur. **Let op: deze bunker is moeilijk toegankelijk; er moet door een vrij klein gat geklommen worden.**

*In addition to the shelters where the soldiers slept, or where they kept watch by a cannon, there were a myriad of bunkers with auxiliary functions, for example this kitchen bunker. The bunkers were also used throughout the Cold War and the interior is, therefore, well kept, even the original air filtration system! So grab your torch and discover the remains inside this kitchen bunker for yourself. **Please note that access to this bunker is very limited; visitors have to climb through a small hole and you could get your clothing dirty.***

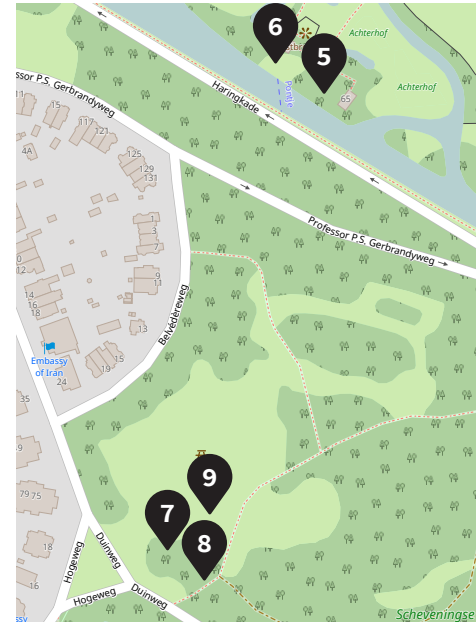

4 ATLANTIKWALL MUSEUM SCHEVENINGEN 🏛️

Badhuisweg 123
GPS: 52.10549854436728, 4.29587689999939

In 1943 bouwde de Duitse bezetters hier een commandocentrum bestaand uit 13 bunkers. Stichting Atlantikwall Museum Scheveningen heeft de commandobunker, een manschappenbunker en een toiletbunker weer toegankelijk gemaakt en authentiek ingericht.

The German occupation built a command centre consisting of 13 bunkers in the New Scheveningen woods in 1943. Museum Scheveningen Foundation has reopened and authentically refurbished the command bunker, the barracks bunker and the toilet bunker.

One of the best kept secrets of The Hague: Tea house de Waterkant. Come in and relax from your bunker visits.

7 FÜHRER DER SCHNELLBOOTE: COMMANDOBUNKER V149 🏠

Duinweg 87. Ingang park t/o Hogeweg 18
GPS: 52.1002336000001, 4.2890902063599015

De Führer der Schnellboote had het bevel over de motortorpedoboten. Deze gigantische bunker lag tot vandaag begraven onder het zand, maar zal speciaal voor de Bunkerdag toegankelijk gemaakt worden. Neem je zaklamp mee om hem optimaal te ontdekken.

De 'Men of Honor', gekleed als de Amerikaanse soldaten van toen, hebben hun kampement opgezet bij de Führer der Schnellboote. Voor kinderen worden er leuke activiteiten georganiseerd: geef orders door met behulp van vlaggen, ontcijfer de Morsecode of herken de grote leiders van de Tweede Wereldoorlog.

The Führer der Schnellboote was tasked with coordinating the motor-torpedo boats and operated directly under navy command. This sizeable bunker is currently buried under sand but will be made accessible especially for Bunkerdag.

The Men of Honour is a WWII re-enactment group. They will set up an American army style camp nearby the Führer der Schnellboote. They will also organise a number of themed activities for children. Use special flags to communicate orders, decipher Morse code, or learn more about the main players in WWII.

5 BUNKER V192 MET BUNKEREXPOSITIE VAN ADRIAAN LUTEIJN 🏛️

Kapelweg 55
GPS: 52.1030045, 4.290831700000125

Het is een zeer zeldzaam type bunker, de V192, in Nederland is er slechts één van. Tijdens de Bunkerdag kun je niet alleen de bunker, maar ook het werk van performance- en videokunstenaar Adriaan Luteijn bekijken.

Bunker v192 was built in 1943 as part of the Atlantic Wall, a German line of defence. Today, this bunker is used for art exhibitions. Therefore, on Bunkerdag, apart from visiting the bunker itself, you can also enjoy the work of performance and video artist Adriaan Luteijn.

8 COMMANDOBUNKER 610 🏠

Duinweg 87. Ingang park t/o Hogeweg 18
GPS: 52.10012815138434, 4.28913312170414

Naast de grote Führer der Schnellboote ligt een kleinere commandopost van het type 610. De bunker, die nog nooit eerder open is geweest, ligt nu nog begraven onder het gras maar wordt speciaal voor de Bunkerdag open gemaakt. Neem je zaklamp mee en ga op ontdekkingsstocht in deze bunker.

Adjacent to the larger Führer der Schnellboote, a smaller, type 610 command post can be found. This bunker provided shelter for a portion of the Führer der Schnellboote staff. It housed 2 NCOs, and 21 troops. The bunker is currently buried under the grass but will, for the first time ever, be made accessible for Bunkerdag. Make sure to bring a torch to explore this bunker with.

6 DE WATERKANT 🏠

Haringkade
GPS: 52.10322414604406, 4.290262503149393

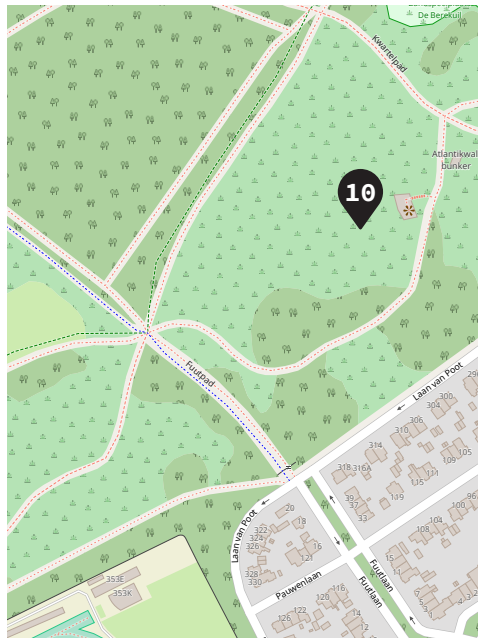
Een van de best bewaarde geheimen van Den Haag: theehuis de Waterkant. Kom hier even bij van je bunkerbezoeken.

9 GILDEWANDELING LANGS DE BUNKERS

Duinweg 87. *Ingang park t/o Hogeweg 18*
GPS: 52.1004840394631, 4.289047291015663

In een wandeling van het "Gilde" kunnen we een indruk krijgen van die omvangrijke verdedigingswerken te weten het commandocentrum van: de Schnellboote & de kustverdediging. De wandeling vervolgt naar het Westbroek park, alwaar het zenderpark lag. En eindigt bij de bunkers van de kustverdediging gelegen aan de Badhuisweg. Startpunt: verzamelpunt bij Führer der Schnellboote. Starttijden: 10 uur, 11 uur, 12 uur en 13 uur. **Inschrijven kan op de locatie. Let op, vol is vol.**

*This 'Gilde' walking tour gives us a good impression of the scope of the defence systems here, including the Schnellboote command centre and the coastal defence system command centre. A visit to the beautiful Villa Sandhaghe, which was confiscated and repurposed as the Schnellboote command centre, also includes the related bunkers in the surrounding area. Starting point: Führer der Schnellboote bunker, adjacent to Hogeweg 18. **Starting times: 10:00, 11:00, 12:00 and 13:00. The tour is in Dutch.***

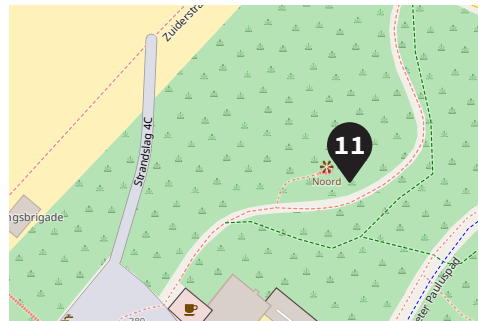

10 RADARPOST MORITZ

Kwartelpad
GPS: 52.08094629172551, 4.246941652392593

Deze radarpost moest op grote afstand, 200 à 300 kilometer, naderende vliegtuigen en vijandige bewegingen waarnemen. In de bunker staat nog een originele faseverschuiver van de radarinstallatie. Bezoek aan deze bunker is zeer bijzonder en wordt speciaal voor de Bunkerdag weer opengesteld.

This particular post was given the code name 'Moritz' and was tasked with detecting approaching aircraft at longer distances. The 30 x 10 metre screen was capable of detecting aircraft at a range of 200 to 300 kilometres. This radar bunker, in which original controls of the radar installation itself still remain, will be dug out and opened specially for Bunkerdag.

11 GANGENSTELSEL WIDERSTANDSNEST 67 HL

Pieter Pauluspad
GPS: 52.07067757471514, 4.223092995245338

In het duin resteert nog circa 100 meter tunnel met vier aangesloten bunkers. In dit gedeelte van het complex WN 67 HL bevond zich onder andere een onderdeel van de Luftwaffe (Luchtmacht) die het luchtruim moest afspeuren naar vijandelijke vliegtuigen. Let op: er kan een rij ontstaan doordat er maar een beperkt aantal bezoekers tegelijkertijd de gang in mogen.

Near the boulevard of Kijkduin, under the dunes, is a hidden tunnel system. The one hundred meters of tunnel and the four bunkers it connects still remain. This part of the complex housed the Flugwache, part of the German airforce, whose function it was to detect enemy aircraft.

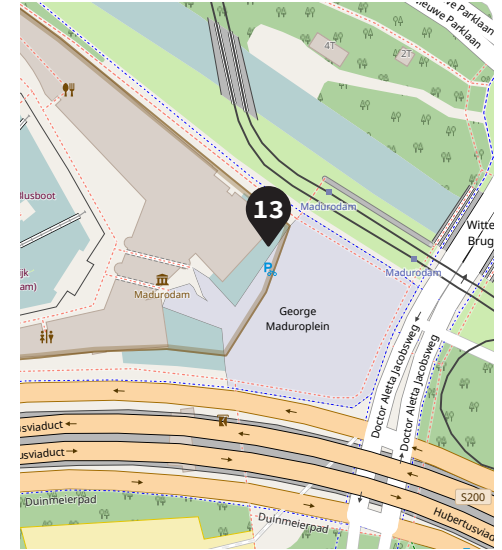

12 HAAGS HISTORISCH MUSEUM

Korte Vijverberg 7
GPS: 52.08115713321383, 4.314047786508127

Met je Bunkerdagticket is het museum vandaag gratis toegankelijk. Breng een bezoek aan de Tweede Wereldoorlog-zaal, waarin meer wordt verteld over de Duitse bezetting in Den Haag. Of bekijk de film De Verborgene Grens die doorlopend wordt vertoond.

Bunkerdag visitors are allowed free entrance to the Haags Historisch Museum on Saturday June 10th. You can visit the WWII room. Or visit the short film 'De Verborgene Grens' (The Hidden Border) continuously.

13 VAAR OVER DE TANKGRACHT MET DE WILLEMSVAART

George Maduroplein 1
GPS: 52.0991919, 4.299405100000058

Vaar mee met de Willemsvaart over de voormalige tankgracht. Onderweg hoor je meer over Den Haag tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Vertrektijd: 14.00 - 15.00 - 16.00 en 17.00 uur: aanlegplaats Madurodam (recht tegenover de vuurtoren van Madurodam – George Maduroplein 1)

Aankomsttijd: 14.30 - 15.30 - 16.30 en 17.30 uur: aankomst bij De Waterkant. Het is mogelijk om hier in te stappen en terug te varen naar Madurodam.

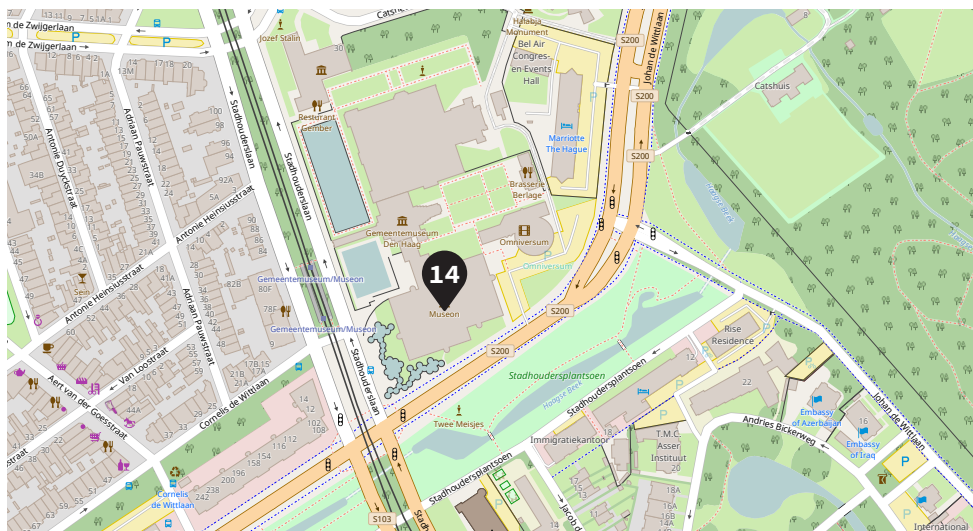
Kosten: 5 euro

Join the Willemsvaart boat tour along the former tank dike and learn more about The Hague in WWII on the way.

Departure times: 14:00, 15:00, 16:00 and 17:00. Starting point: Madurodam (directly opposite the Madurodam lighthouse – George Maduroplein 1).

Arrival times: 14:30, 15:30, 16:30 and 17:30. Finish: De Waterkant. You can also alight here to go back to Madurodam.

Ticket price: €5.00. Please book your seat in advance via: info@willemsvaart.nl

14 MUSEON
Stadhouderslaan 37

GPS: 52.088784415557406, 4.281082379376244

Het Museon is op zaterdag 10 juni gratis toegankelijk voor de bezoekers van de Bunkerdag. In het museum zijn twee bijzondere tentoonstellingen te zien.

Kind in oorlog: In de tentoonstelling Kind in oorlog wordt de Tweede Wereldoorlog vanuit het perspectief van kinderen belicht. Hoe was het om kind te zijn in oorlogstijd?

Indrukwekkende terugblik op de "Jappentijd" met schilderijen van Trees Ruijs (1925-2016): Halverwege de jaren tachtig van de vorige eeuw maakte kunstenares Trees Ruijs een serie schilderijen over de Japanse bezetting van Nederland-Indië. De schilderijen gaan over persoonlijke herinneringen aan haar gevangenschap in interneringskampen, maar ook over grote historische gebeurtenissen als de aanval op Pearl Harbor en de aanleg van de Birma-spoorlijn.

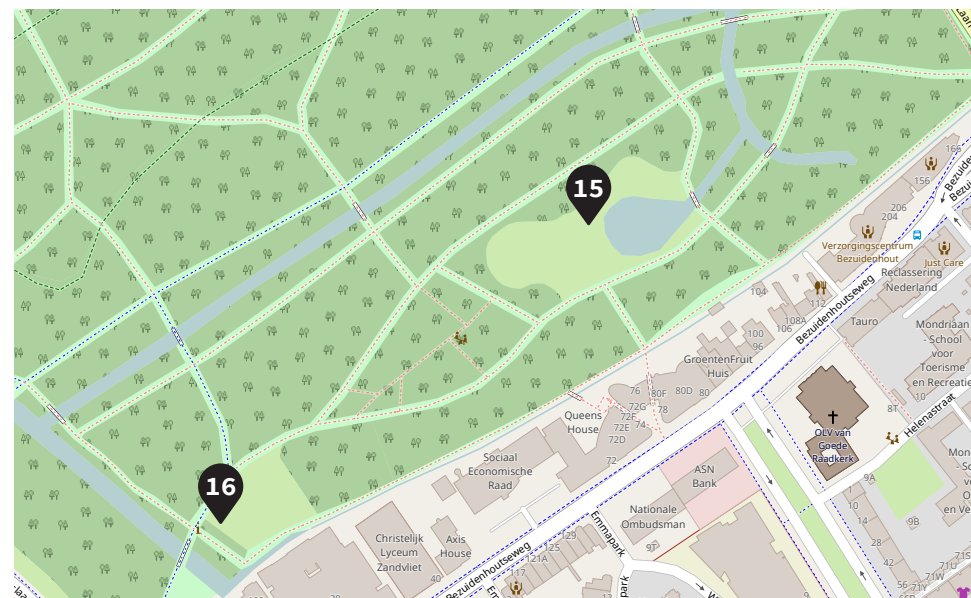
Het Museon vertoont gedurende de hele dag een selectie uit het unieke filmmateriaal dat de Haagse amateurfilmer en verzetsman J. Jurling (1912-1986) tijdens de Tweede Wereldoorlog in Den Haag heeft geschoten en onlangs aan het museum heeft geschonken. Duur: ca. 15 minuten. De film wordt doorlopend vertoond.

Bunkerdag visitors are allowed free entrance to the Museon on Saturday June 10th. There are two interesting exhibitions to visit:

Kind in oorlog (Child at wartime): In this exhibition we experience WWII from the perspective of children. What was it like to be a child during wartime?

An arresting look back into the time of the Japanese occupation with paintings by Trees Ruijs (1925-2016): In the mid eighties, Artist Trees Ruijs created a series of paintings about the Japanese occupation in Dutch Indonesia. The paintings are about her personal memories of her imprisonment in detention camps, but also include important historical events such as the attack on Pearl Harbour and the construction of the Burma railroad.

The Museon will screen selected material filmed by amateur cameraman and resistance fighter J. Jurling (1912-1986) during WWII in The Hague. We are treated to footage made at instantly recognisable spots in the city. Duration: approx. 15 minutes. The film will be shown continuously in the Museon.

15 MUZIEK TERUG IN HET HAAGSE BOS

Walther Boerweide. *Ingang bos vanaf Utrechtse baan achter VNO-NCW gebouw.*
GPS: 52.0872818, 4.330714599999965

Op de plek waar het Duitse leger in de Tweede Wereldoorlog een deel van de Atlantikwall aanlegde en V2's richting naar London afvuurde klinkt vandaag muziek. Compositiestudenten van het Koninklijk Conservatorium Den Haag schrijven daarvoor speciaal werk geïnspireerd op de omgeving en haar geschiedenis. Tijd: 14.00-16.00 uur.

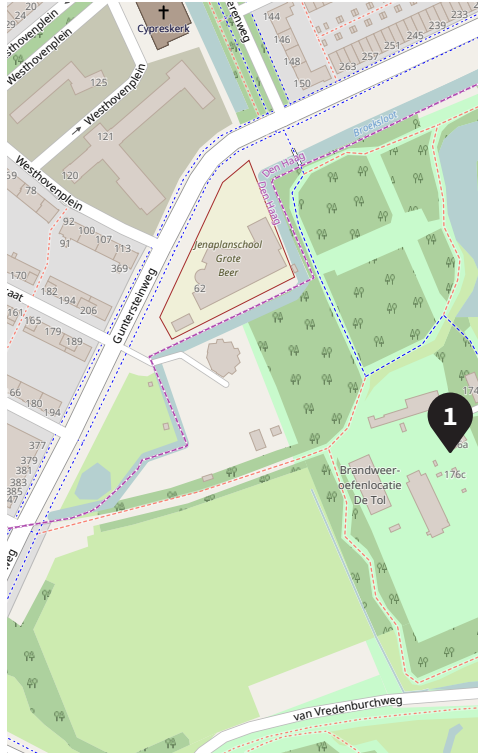
On the very spot that the German army built part of the Atlantic Wall in WWII, from which they fired V2s at London, Royal Conservatoire students revive the music in this remarkable green oasis in the middle of town! Times: 14:00-16:00

16 TIJDREIZEN IN HET HAAGSE BOS

Zuiderpad. *Start vanaf eerste picknickweide in het Haagse Bos; vanaf de ingang Boslaan (schuin achter de Malietoren) meteen na de brug aan je rechterhand.*

De Atlantikwall is nog goed zichtbaar in het Haagse Bos. Er liggen nog flink wat bunkers verstopt en de voormalige tankgracht met tankwall is nog goed te zien. Boswachter Jenny neemt je mee op reis door de tijd en vertelt je alles over de rijke geschiedenis van dit stadsbos. Vooraf inschrijven wordt aangeraden.

*The Atlantic Wall is still very much present in the Haagse Bos today. It still contains numerous bunkers and anti-tank fortifications, reminding us that V2 missiles were fired from here. Forrester Jenny takes us on a journey through time and explains everything about the rich history of this urban oasis. The starting point is at the first picnic field in the Haagse Bos - directly to the right after the bridge when entering the woods using the Boslaan entrance (diagonally behind the Malietoren, 5 minutes walk from Central Station. Please note that advance enrolment for this activity is obligatory. **This tour is in Dutch.***

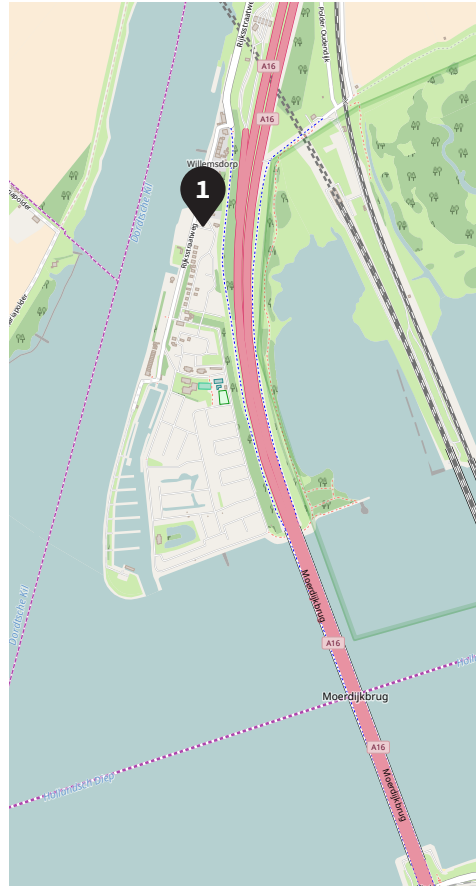
1 MUSEUM BESCHERMING BEVOLKING 🏠

Van Vredenburgweg 176A

GPS: 52.04414149999999, 4.300028500000053

Museum Bescherming Bevolking laat zien wat de functies van de vele verschillende bunkers in dit complex waren tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ook laten ze zien welke maatregelen er werden getroffen om de bevolking te beschermen. Speciaal voor kinderen worden BB-reddingstechnieken opgezet en kunnen zij ook zelf aan de slag met stokken, touw en knoopwerk.

On Bunkerdag, the museum guides explain what each bunker's function was during WWII and later during the Cold War. They also show us the measures taken to protect the population. There is also a special programme for children where they can learn BB-rescue techniques then put them into practice, working with sticks, ropes and knotting techniques.

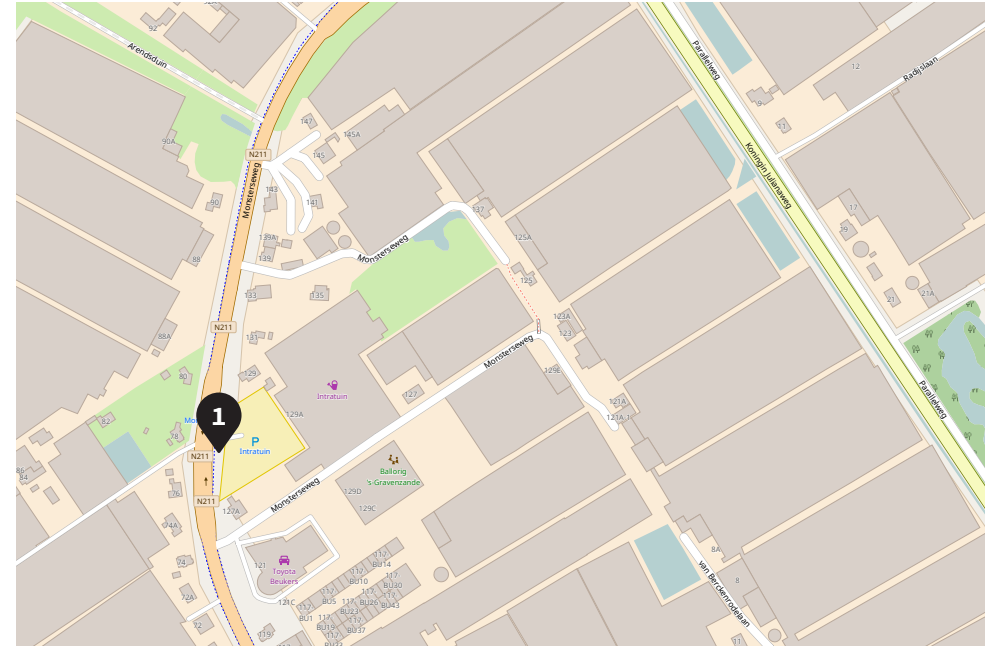
1 MANSCHAPPENBUNKER 502 MET FLAKBEDDING 🏠

Rijksweg 182

GPS: 51.729237511507954, 4.6300688338684495

De Flakbedding, een luchtafweergeschut op het dak, maakt deze bunker uniek in zijn soort. Alle onderdelen in de bunker zijn weer werkend gemaakt en het kleine bunkermuseum geeft een goed beeld van hoe een bunker functioneerde.

This type 502 barracks bunker is unique in that its roof is equipped with a Flakbedding - a type of anti-aircraft weapon. Everything here has been restored to working order. Also due to the little museum we get a really good impression of how the bunker functioned.

1 SPERRE ARENDSDUIN: MANSCHAPPENBUNKER 501 & GESCHUTSBUNKER 676 & KEUKENBUNKER 🏠

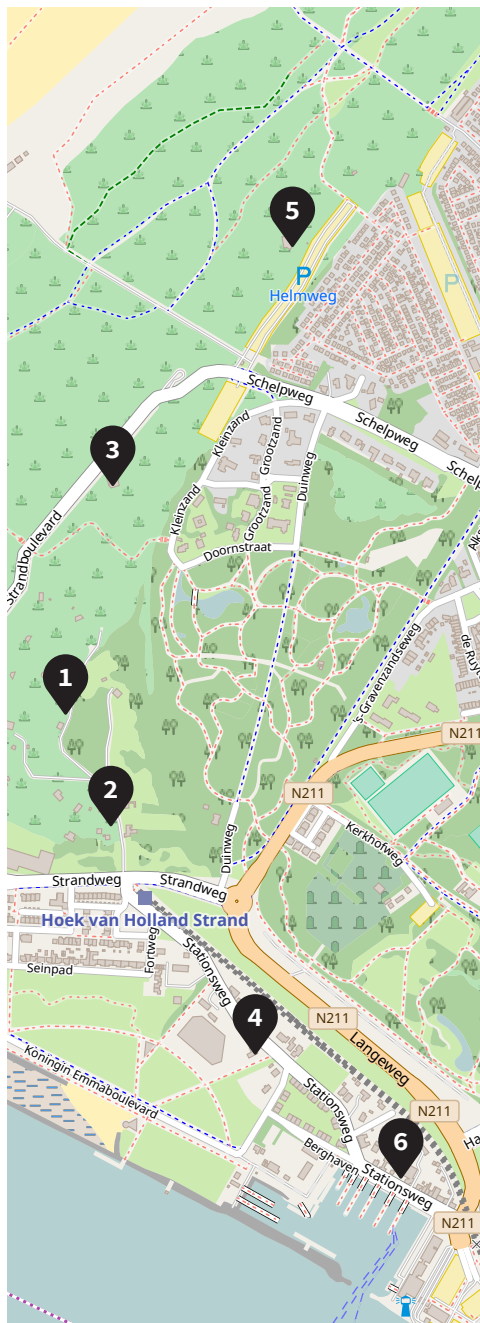
Monsterseweg 129

GPS: 52.013917, 4.153714499999978

In de theetuin van de Intratuin is de manschappenbunker van het type 501 en de keukenbunker te bekijken. Achterin de tuin, nauwelijks zichtbaar, staat een geschutsbunker van het type 676. De vrijwilligers van stichting Fort aan den Hoek hebben de bunkers ingericht en vertellen er meer over.

A type 501 barracks bunker can be found in the tea garden at the Intratuin garden centre. To the east of the N211 is a residential area built on several small mounds that hide 3 barracks bunkers, 2 munitions bunkers and a kitchen/mess hall combination. Hidden further towards the back of the tea garden is a type 676 cannon bunker. Employees of the Fort aan den Hoek van Holland Foundation will be available during your visit to provide detailed information about all the bunkers.

FOTO

1 BUNKER BREMEN
 Vinetaduin, Strandweg 25
 GPS: 51.984568305398966, 4.117506608459507

Bremen is de Duitse bijnaam die deze bunker van het type Fl246 heeft gekregen. Het is een munitiebunker en diende als opslag van munitie van het kustgeschut in het Vinetaduin. Bekijk in wat nu het Nederlands Militair Kustverdedigingsmuseum is de film 'De Verborgren Grens' als introductie op de geschiedenis van de Atlantikwall.

This munitions bunker is part of the German Vineta battery and is currently home to the Nederlands Militair kustverdedigingsmuseum (Dutch Military Coastal Defence Museum). Bremen is the nickname the Germans used for the type Fl246 bunker. Access: The bunker is accessible via the entrance to the Vinetaduin.

2 VINETADUIN
 Strandweg 25
 GPS: 51.982771, 4.118322000000035

Midden in het beschermde natuurgebied Vineta liggen Nederlandse kazematten uit 1914-1918, een Nederlandse geschutbatterij uit 1937-1940, een Duitse kustbatterij uit 1940-1945 en een Amerikaans communicatie station uit 1967.

Tijdens de Bunkerdag kun je via een uitgestippelde route zelf diverse bunkers in het natuurgebied bezoeken, of deelnemen aan de rondleiding door het gangenstelsel. Tickets voor de rondleiding door het gangenstelsel worden vergeven bij het Vinetaduin. **Let op, er is zeer beperkt plaats. Vol=vol.**

*The Vinetaduin harbors a unique combination of four layers of 20th century military history in The Netherlands. In the middle of a protected nature reserve we find a group of Dutch casemates dating from 1914 to 1918, a Dutch artillery battery from 1937 to 1940, a German coastal battery from 1940 to 1945 and an American communications post from 1967. On Bunkerdag, visitors can follow a previously described route along various bunkers independently or join a guided tour through the tunnels. This system of passageways connected the barracks bunkers, ensuring that troops could move safely to and from their posts in the artillery bunkers. **Please note that the number of participants is limited.***

3 MARKOSTAND
 Strandboulevard
 GPS: 51.98791647399461, 4.1182795518676585

Dit unieke bunkercomplex vormde het hoofdkwartier van de Duitse kustartillerie te Hoek van Holland. Vanuit deze grote commandobunker, type M152, werden alle kustbatterijen van de 'Festung Hoek van Holland' geleid. **Neem je zaklamp mee om deze bunker te ontdekken.**

*This unique bunker complex was the headquarters of the German coastal artillery at Hoek van Holland. Operations of all coastal 'Festung Hoek van Holland' batteries were coordinated from this type M152 command bunker, including the adjacent Vineta battery. **There is not so much light in the bunker, so make sure to bring your torch.***

4 FORT 1881
 Stationsweg 80
 GPS: 51.97964469999999, 4.12183129999994

Het museum Fort 1881 vertelt over het leven in het fort in oorlogstijd en de rol die het speelde tijdens de Tweede Wereldoorlog. Bijzonder om te zien zijn de teksten die de gevangenen in hun cellen hebben geschreven. Tevens draaien er twee films: 'De Verborgren Grens' als introductie op de geschiedenis van de Atlantikwall, en een film waarin de laatste vergadering van het kabinet op 13 mei 1940 wordt getoond.

The museum Fort 1881 tells the story of the life in a fort during the war. There are still many signs of the German occupation visible today. You can even read writings left behind by inmates on the prison cell walls. An exhibition space has also been set up in the fort where two films will be shown: De Verborgren Grens (The Hidden Border) tells the story of the Atlantic Wall in 20 minutes. The other film is made up of original footage from the last cabinet meeting on May 13th 1940 and will be shown in the very room the meeting took place.

5 ZEETOREN
 Helmweg 7
 GPS: 51.9916736, 4.122802299999989

Deze achthoekige toren is omstreeks 1941 gebouwd door de Duitse bezetter en werd aangeduid als 'Münze'. Dit was de codenaam voor de radar op het dak. Met deze radar speurde de Duitsers de Noordzee af tot zo'n 20 kilometer op vijandelijke activiteiten. Het dak van de toren bied een prachtig uitzicht over Hoek van Holland en de oorspronkelijke duinenrij.

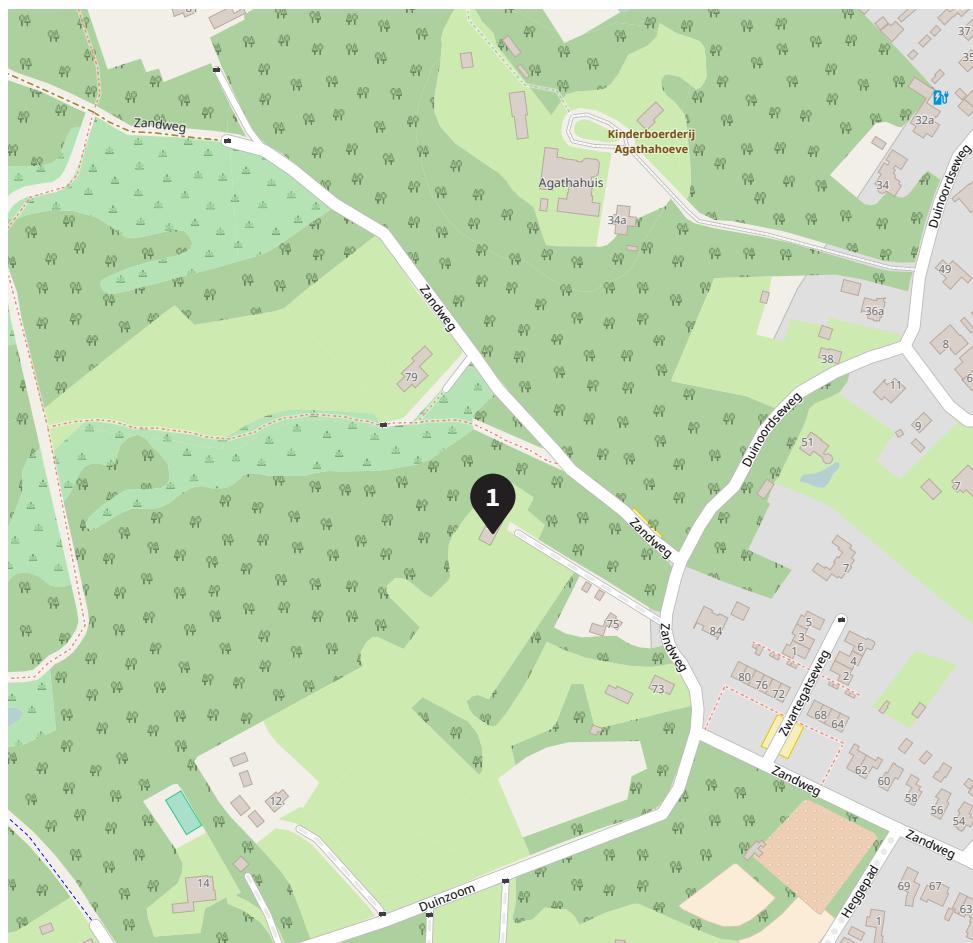
Bij de Zeetoren kun je voor een gereduceerd tarief abseilen, boogschieten en de escaperoom in.

This octagonal tower was built around 1941 by the German armed forces and was dubbed 'Münze' - the codename for the radar on the roof. This radar was able to track enemy manoeuvres on the North Sea up to 20 kilometres from the coast. A new restaurant and events venue has been created in the Sea tower recently but on Bunkerdag the tower will be open to ticket holders. The roof of the tower offers stunning 360° views of Hoek van Holland and the original dune line.

6 MIJN TORPEDOLOODS
 Stationsweg 43
 GPS: 51.9916736, 4.122802299999989

Even bijkomen van je bunkerbezoeken doe je bij Mijn Torpedoloods, een voormalige munitiebergplaats en opslag voor scheepsonderdelen. Vraag het personeel naar de speciale Bunkerdeals.

Take a break from your bunker visits at Mijn Torpedoloods. During WWII, the building was extended by the Germans to provide storage for ammunition and ship parts. Ask the staff for the special Bunkerdag deals.

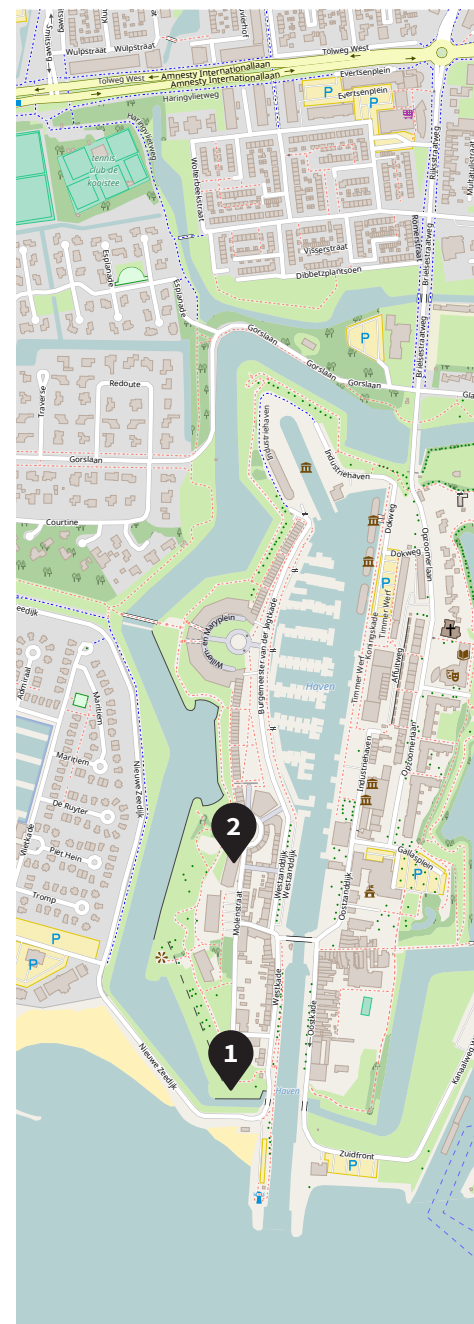
1 BIBERBUNKER 🏠

Zandweg t/o 77
GPS: 51.91120369999999, 4.08098270000005

Een unieke bunker, omdat het de enige toegankelijke bunker van zijn soort is. Vanuit deze bunker, St-type L487, werden acties ondernomen om geallieerde bommenwerpers, op weg naar Duitsland, te onderscheppen. Het is nu ingericht als museum en tijdens de Bunkerdag met een rondleiding te bezoeken. Om 16.30 uur start de laatste tour.

Hidden in the Oostvoorne dunes is the so-called 'Biberbunker'. The bunker is unique in The Netherlands

due to it being the only one of its type to be fully accessible. This St-type L487, codename 'Bertha', was built to function as a radar command post for the German air force. The bunker has since been set up as a museum and demonstrates how the command bunker worked. Guided tours of the bunker are available on Bunkerdag, the last one of the day commencing at 16:30.

1 GESCHUTSBUNKER TYPE 612 🏠

Nieuwe Zeedijk
GPS: 51.82109470466355, 4.127149846310431

In deze bunker was een kanon geplaatst waarmee parallel aan de kustlijn vuur uitgebracht kon worden om de vijand op het strand te verjagen. De aangebouwde mitrailleur opstelling (Tobruk) is vrijwel volledig origineel. Tijdens de Bunkerdag kun je luisteren naar mensen die in Hellevoetsluis en directe omgeving de oorlog hebben meegemaakt.

This type 612 gun bunker was equipped with a cannon, mounted on a carriage, that was used to fire parallel to the coastline. Also attached to this bunker is an almost fully original 'Tobruk' machinegun installation. The concrete road used to transport the cannon from the bunker to an open 360° bedding is also still present.

2 WANDELING 'SPOREN VAN DE TWEDE WERELDOORLOG' 🏠

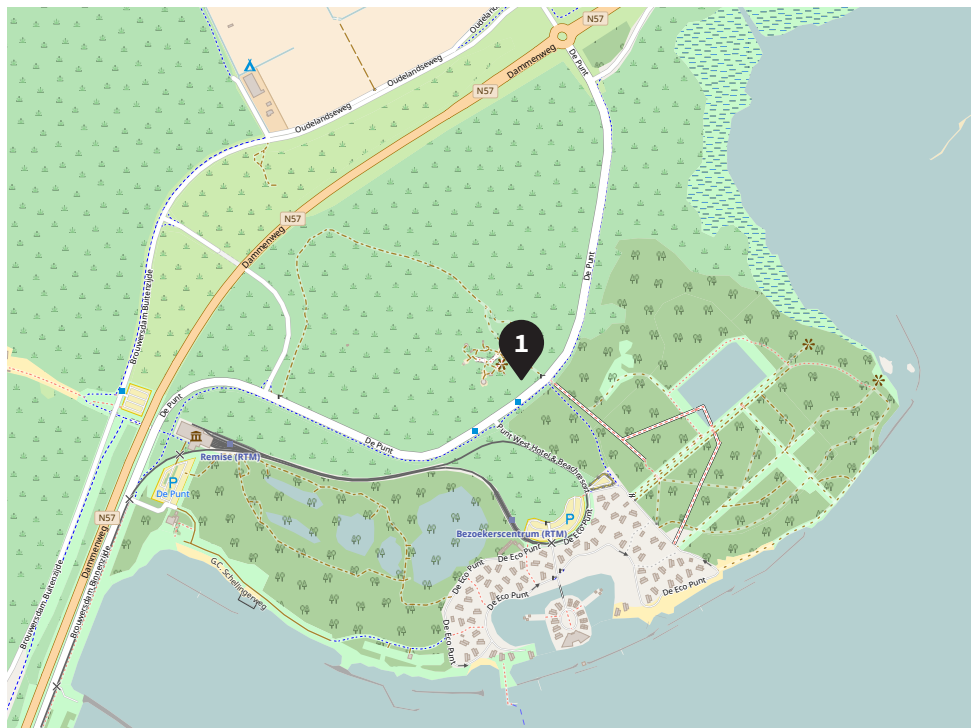
Plein Fort Haerlem 1
GPS: 51.8236801, 4.127157399999987

In Hellevoetsluis zijn vele sporen te zien van Stützpunkt XXVIII (Steunpunt 28) van de Atlantikwall. Je ontdekt het zelf in de speciale tour die stichting Verdedigingswerken Hellevoetsluis vandaag organiseert. Starttijden: 11.00 en 13.30 uur.

Duur: ca. 1 uur. Vol = vol. Opgeven kan ter plaatse.

There is much to see of the Atlantic Wall and WWII in Hellevoetsluis. Discover it for yourself during the special 'Sporen Tweede Wereldoorlog' ('Traces of WWII') tour, organised by Stichting Verdedigingswerken Hellevoetsluis. Starting times: 11:00 and 13:00

(In Dutch). Duration: approx. 1 hour.

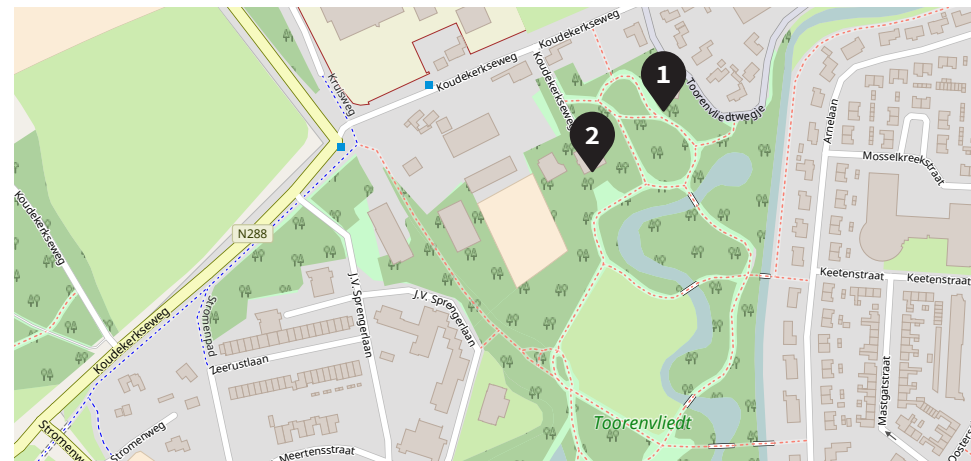

1 BUNKERCOMPLEX DE PUNT 📍

De Punt 1
GPS: 51.78530990384625, 3.8838444148193503

De locatie de Punt was strategisch van zeer groot belang. Vanaf daar bestreken de kanonnen de ingang van de Grevelingen tussen Goeree en Schouwen. Het bunkercomplex, Widerstandsnest 220 H, bestaat nu uit 15 bunkers die je kunt bezoeken. Doorlopend vinden er rondleidingen plaats en schik niet als je er een Duitse soldaat tegenkomt!

A heavy infantry post was built at de Punt - a strategically essential location due to a clear trajectory for cannon fire towards the entrance of the Grevelingen between Goeree and Schouwen. The bunker complex Widerstandsnest 220 H (de Punt) now consists of 15 bunkers that are open to visit. Extensive information panels and enthusiastic volunteers provide more information about the site and its history. Guided tours are available throughout the day, starting whenever a large enough group has assembled.

1 DIVISIEHOOFDKWARTIER TOORENVLIEDT 📍

Park Toorenvliedt
GPS: 51.4905859933588, 3.598373547360211

Toorenvliedt is nog het enige intacte divisiehoofdkwartier in Nederland en het meest complete binnen de Atlantikwall. Vandaag de dag resteert onder andere een unieke verbindingspost, type 618. Ook in internationaal verband is de 618 een zeer zeldzaam ontwerp. Bezoek de bunker die nu is ingericht als museum.

Toorenvliedt is the only intact division headquarters in existence in The Netherlands and is the most complete in the Atlantic Wall. Today, there are still 11 bunkers, 3 command posts, 7 dormitories and a type 618 communications post (unique in The Netherlands). The 618 is, internationally speaking, also quite a rare design, being 1 of only 5 in the world. This 618 is currently in the process of being restored but is already partially furnished with authentic items.

2 LEZING MET RONDLEIDING IN PARK TOORENVLIEDT 📍

Koudekerkseweg 131
GPS: 51.4902453, 3.5976117999999815

Om 10.00, 12.00, 14.00 en 16.00 uur start een tour vanuit het landhuis Toorenvliedt (het voormalige stafgebouw). Eerst zie je de korte film 'De Verborgene Grens' (Zeeuwse editie), gevolgd door een lezing over

het landgoed. Na de lezing is er een rondleiding door het park waarbij alle bunkers worden aangedaan. Er zijn er twee (622, 608) van binnen zijn te bekijken. De tour duurt ca 1,5 uur.

Bunkerinformatie, let op:
De 618 is eenvoudig toegankelijk en de gehele dag geopend.
De 622 is relatief schoon, wel vochtig. Neem een zaklamp mee! Deze bunker is alleen toegankelijk tijdens de rondleiding.
De 608 is voor de fanatieke bezoeker; blubber en water, dus laarzen zijn een must! Deze bunker is alleen toegankelijk tijdens de rondleiding.

A reading + tour starts at 10:00, 12:00, 14:00 and 16:00 at the Toorenvliedt mansion (the former staff building). We begin with the 20-minute film De Verborgene Grens - Zeeuwse editie (The Hidden Border - Zeeland edition), followed by a 20-minute reading about the Toorenvliedt estate, the headquarters and its role in the battle for the Schelde. After the reading, a 30-minute tour of the park will be given along all the bunkers with an opportunity to look inside two of them (the 622 and 608). (All in Dutch)

*Please note:
The 618 is easily accessible.
The 622 is relatively clean but damp. Make sure to bring a torch!
The 608 is for the fanatic - it's muddy and wet so make sure to put on your waterproof boots!*

De bunkers staan in de volgorde dat je ze tegenkomt. Ze liggen in de duinen van Koudekerke. Voer Dishoek 23 in op de navigatie en sla links de smalle weg in. Deze voert omhoog. Aan het einde van het pad ligt de Hospitaalbunker. Loop met een stijle trap het duin in, daar vind je de andere bunkers.

by the entrance. Another significant thing about this bunker is the plum tree near the entrance. It was planted by a German soldier and produces bags full of plums each year. There is no lighting inside the bunker so make sure to bring a torch!

1 HOSPITAALBUNKER 🏠

Dishoek 23, Koudekerke. *Sla rechts het pad in (loopt omhoog). Bunker bevindt zich aan het einde van het pad.*
GPS: 51.47448481531329, 3.518532369311515

Dit is de enige Hospitaalbunker van het type M159 dat in Nederland te vinden is. Je hoort er over het bijzondere verhaal van de Britse arts die een Duitse soldaat hielp. Ook vind je hier een collectie versperringen.

This is the only type M159 hospital bunker in The Netherlands and played a significant role during the war. You also find here the extraordinary story of the British doctor who helped a German soldier. Adjacent to the hospital bunker is a type 134 munitions bunker and next to that still a collection of army defence barriers.

2 MUNITIEBUNKER M145

Dishoek 23, Koudekerke.
GPS: 51.47564757219265, 3.5172234513122476

Bijzonder is dat er in deze bunker nog veel teksten op de muren te vinden zijn over de munitiesoorten die er gesorteerd lagen.

This bunker was an ammunition store and you can still see lists of types of ammunition that were kept here noted on the walls.

3 MANSCHAPPENBUNKER 622

Dishoek 23, Koudekerke.
GPS: 51.47673011229923, 3.51715907829589

Deze Manschappenbunker is nog helemaal gaaf en onbeschadigd. Bij de ingang zie je nog de originele nummering van de bunker. Ook bijzonder is dat voor de bunker een pruimenboom staat, geplant door een Duitse soldaat. De bunker heeft geen licht, neem dus je zaklamp mee als je deze wilt bekijken.

This bunker, is still completely undamaged and intact. The original bunker number can still be clearly seen

4 MANSCHAPPENBUNKER 622

Dishoek 23, Koudekerke.
GPS: 51.47603515123271, 3.5170732476074136

Een jachtvliegtuig van het type Typhoon heeft op 1 november 1944 twee raketten afgevuurd. De inslagen zijn nog altijd duidelijk te zien op de bunker, evenals de inslagen van automatische vuurwapens bij de ingang. De bunker is donker van binnen, dus neem je zaklamp mee als je hem goed wilt bekijken.

This battery took a beating, sustaining quite a lot of damage, during heavy fighting on November 1st 1944. A Typhoon fighter plane fired two missiles at the bunker during the battle and the impact sites can still be seen clearly today. You can also see damage from when commandos fired automatic weapons on the 2 entrances. This bunker is dark inside so make sure to bring your torch if you want to explore fully.

5 MUNITIEBUNKER M145

Dishoek 23, Koudekerke.
GPS: 51.4774517914306, 3.515742871936027

Deze bunker heeft flinke schade aan de buitenkant, ontstaan door een proefexplosie die gemaakt werd met de intentie de bunker te slopen. Op de muren van de bunker staan nog mooie teksten beschilderd van de munitie die er heeft gelegen.

This bunker has suffered a lot of damage on the outside, but in contrast to the barracks bunker, the damage was not caused by missiles, but by a test-explosion that was meant to demolish the bunker. Lists of the munitions that were previously stored in the bunker - like light grenades - are still visible on the walls.

ACHTERKANT
TEKST?
BEELD?
LOGO'S PARTNERS?